

U

LIOPILAS LEHT

10

VIINA KUUL 1934

HELISTAGE 9-46 JA
TEIE SOOVID TÄIDETAKSE
10 MIN. JOOKSUL

J. Lill Püia 11

PÜSIV HEADUS
PEEN MAITSE
ALATI UUDISED

PARIM JA SOODSAIM
OSTUKOHT ÜLIÕPILAS-
ORGANISATSIOONIDELE

KINO CENTRAL L Ä H E M A L A J A L

Maailma kuulus laulja

Jan Kiepura

ja veetlev

Martha Eggert

esimest korda laulavad ja mängivad koos hooaja parimas
suurfilmis

Mu
süda kutsub sind...!

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄALEKANDJA

KESKKOOLI REFORM JA VÕORKEELED

Valitsuse viimased sammud meie haridusliku ala korraldamises — eriti keskkooli reform ja tehnikateaduskonna küsimuse esialgne otsustamine — on kandnud suureulatuslikumat ilmet, sundides kaasa rääkima seltskonda, ajakirjandust ja ka ülikooli laiemaid ringkondi.

Keskkooli reform pandi kiirelt maksma dekreediga, mille tõttu algaval õppeaastal kõik õppeasutised alustasid tööd uutel alustel. Teatud ringkondade arvates reformi läbiviimise kiirus võib kaasa tuua kaalumata uuendusi, ehkki uute kavade väljatöötamisel olid arvesse võetud vanad kogemused, silmas pidades kõiki seni ilmunud puudusi. Kuid peaaegu eranditult kõik suuremad muudatused on leidnud vastupanu, sest väidetakse, et pööre on kas üleaarne, või sarnaselt läbi viidud, et võrreldes eelnend olukorraga ei anna positiivseid tagajärgi. Siin ilmneb inimliku iseloomu mugavus, isegi loidus mitte sallides muudatusi varem maksnud olukorras. Nii ka keskkooli reformi puhul on tekkinud terav poleemika mitmel puhul korraldatud õpetajate

päevil ja ajakirjanduses, kus on kaitstud seisukohti poolt ja vastu. Praegune reform ei ole ettevõetud juhuslikult ja kaalumata, selle tõttu võiks sellesse suhtuda vähema umbusaldusega. Arusaadavalt ajajooksul selgub, mil määral ta on andnud positiivseid tagajärgi ja kas on tarvilik veel ettevõtta muudatusi.

Härra haridusministri seletustest Harjumaa õpetajate koosolekul ja mitmel puhul ajakirjanduse veergudel selgub, et reform oli paratamatu mitmel kaalutlusel. Kardetava nähtena on ilmnenud intelligentsi ülirohkus — koolid töötades uutel alustel suudavad paremini eraldada tugevamaid õpilasi nõrgemaist, selle juures on asjata nii mõnelt poolt avaldatud kartus, et algkoolist nopitakse paremad õpilased ja sinna jäetakse nõrgemad. Veel viimastel aastatel Eesti oli teistest Lääne-Euroopa riikidest suhteliselt ees üliõpilaste ja keskkooli õpilaste arvult. Need, kes ei soovind astuda ülikooli, pidid siiski läbi tegema pika tee üldhariduse saamiseks. Sellele vaatamata, et see oli kulukas, lõpetas meil igal

aastal üle 2000 õpilase keskkooli, kuna samal ajal kutsehariduse saamine köitis suhteliselt vähe-seid.

Eriti raskeks etteheitteks keskkoolile oli puudulik õpilaste ettevalmistus ülikooli jaoks. Juba vabariigi algaastail nõuti keskkoolikursuse pikendamist, selleks et ülikooli saata paremini ettevalmistatud lõpetajaid. Pike-mat aega nõuti keskkooli võorkeelte õppekava revideerimist ja ümberkorraldamist. Reformeeritud keskkool peaks võimaldama vähemalt ühe võorkeele äraõppimise, kuna nüüd õpetamine sünnib süstematiseeritult ja ratsionaalsemalt.

Eriti võorkeelte küsimus oma praktilise väärtuse tõttu peaks huvitama laiemaid ringkondi, sest see küsimus meie keskkoolis on vana ja mitte ainult kool, vaid ka seltskond on püüdnud lahendada probleemi, milline võorkeel on meile otstarbekohasem ja milline võorkeel peaks olema esimene. Mõnelt poolt on peetud hädaohtlikuks jätta võorkeelte valikuvõimalus kooli ülevalpidaja hooleks, sest siis võiksid tagajärjed olla

negatiivsed, kuna muutlikkude meeoleolude tõttu võõrkeelte õpetamine kujuneks kõikuvaks ja kaoks järjekindlus. Selle tõttu on püütud lahendada esimese võõrkeele küsimus keskkooles, üksmeelselt, et siis valikut üldistada, tehes üks võõrkeel esimesena kõigile suunduslikuks.

Üldiselt esimese võõrkeele valikul ei tohiks end lasta mõjustada tujudest, poliitilistest meeoleoludest; tehes valikut, tuleks väljuda otstarbekohasuse põhimõttest, sest keskkooli lõpetajad astudes tegelikku ellu võivad eeskätt rakendada keelelisi oskusi, kuna teadmised teistel aladel avardavad küll silmaringi ja tõstavad üldist hariduslikku taset, kuid ei ole nii suure praktilise tähtsusega.

Olemasolevate andmete järele käesolevaks õppeaastaks võõrkeelte küsimus keskkoolide uutes klassides on lahendatud järgmiselt: 54 keskkoolist on esimeseks võõrkeeleks eesti keel 13 keskkoolis (vähemusrahvuste koolides), ingliskeel 32, saksakeel 8 ja prantsuskeel 1 keskkoolis. Teiseks keeleks on saksakeel 39, ingliskeel 9, prantsuskeel 4, venekeel 1 ja ladinakeel 1 keskkoolis. Eeltoodud andmeist selgub, et eelistust on leidnud ülekaalukalt ingliskeel, kuivõrd see valik on meile otstarbekohane, seda näitab tulevik.

Vaieldud on peamiselt inglise ja saksa keele ümber, vähem on pooldatud esimesena prantsuse keelt. Kuni reformini oli saksa keel meie keskkoolis esimeseks võõrkeeleks; praegu aga lainena kärb tung suruda tahaplaanile saksa keel, tõugates teda valitsevalt seisukohalt. Osalt see on tingitud poliitilistest suundadest ja küsimuse otsustamise juures võib olla on osalt oldud mõjustatud meeoleoludest, kuid see on meile arusaadav ja seletatav sellega, et Saksamaa viimaste aas-

tate sündmused ja üldine meelsus teevad selle keele meile veel võõramaks kui senini. Uuem saksa kirjandus ja kunst on meile vastuvõtmatu oma marurahvusliku tendentsi, teiste mittesallivuse tõttu, mis on meile vaimule võõras. Loomulikult ei saa eitada saksa praeguse teaduse teeneid, teadusliku kirjanduse väärtust, sest ta on meile kättesaadavam ja teatud erialadel hädatarvilik.

Mitmel puhul on püütud väita, et prantsuse keel meie oludes tegeliku elu seisukohalt ei tule tõsiselt kaalumisele. Kuid unustatakse seda, et prantsuse teadusel on suured teened kultuuri ajaloos; prantsuse kirjandus on vähemalt sama rikkalik kui saksa oma, pakkudes meile suuri väärtusi, ning kultiveerides meie vaimu ja maitset. Seni ainult üksikutes koolides anti prantsuse keelele esikoht, kuid prantsuse keele oskajate arv on järjekindlalt kasvanud, sest on jõutud arusaamisele, et peale kultuuriliste väärtuste, millised ta annab, on tal ka praktiline tähtsus. Eriti prantsuse sõja- ja kaitseasjanduse kirjandus on rikkalik, pakudes soodsaid õppevõimalusi. Meie kõrgem sõjakool ja nüüd suletud sõjakool (kadettide kool) on andnud selle tõttu prantsuse keelele erilise seisukoha. Meie kaitseväeline juhtkond peaks täiendama oma erialalisi oskusi nendest allikatest, millised pakuvad kõige soodsamaid võimalusi teadmiste omandamiseks.

Eelöeldu järeldusena võiks nõuda, et vähemalt osas keskkooles esikoht kuuluks prantsuse keelele.

Seltskond oma valikus on eelistanud esimese võõrkeeleks inglise keelt, leides, et tema mõistmine on meile hädatarvilik; siin on isegi püütud olla ettenägelik, tahtes ette arvata tema tähtsust eriti tulevikus. Väikerahvana peame

mõistma mitmeid võõrkeeli, kuid meie piiratud võimaluste juures oleme sunnitud valima ühe või kõige rohkem kaks võõrkeelt, milliste tundmine on meile seisuhast kõige otstarbekohasem. Kuna on leitud, et meie olud nõuavad täielikku ingliskeele mõistmist, siis on tahetud talle anda domineeriv seisukoht. Võib olla inglise kultuur ja vaim ei olegi meile kõigile nii lähedane, nii arusaadav ja ehkki inglasi nimetatakse vabameelseiks ja demokraatlikeks, siiski paljudele meist on vastumeelne nende vallutamise ja sissetungimise poliitika. Kuid eriti intensiivse majandusliku läbikäimise tõttu meie eneste huvides peame pühendama erilist tähelepanu Inglismaale ja tema keelele, kusjuures selle äraõppimise vaev tasub end veel selles suhtes, et ingliskeele kõnelejaid on suhteliselt kõige rohkem. Inglisekeele õpetamine peaks olema läbi viidud sarnaselt, et iga keskkooli lõpetaja suudaks täita tegeliku elu kõige mitmekülgsemad nõuded keele oskuse alal.

Meie iseseisva kooli loomisel oli loomulikult nähteks vene keele kõrvaldamine koolist; kuna nüüd Venemaa on muutnud oma poliitilist suunda, teostades lähenemist läänele, peame meie juba oma geograafilise asendi ja tihenend kaubandusliku läbikäimise tõttu rohkem pühendama hoolt oma suure ida-naabri keelele. Kõige otstarbekam oleks venekeele õpetamine kutsekoolides. Teistest võõrkeeltest võiks veel mainida kutsekoolide (põllutöökoollide) kavas rootsi keelt, millel on aga piiratum tähtsus.

Kui reformeeritud keskkoolis suudetakse õpetada üht võõrkeelt vabalt kõnelema ja teist lugema, oskusega kõiki aru saada, siis meie keskkooli võõrkeelte õppekava täidaks küllaldaselt oma otstarvet.

K. Päril.

Rahvusvahelise üliõpilasliidu 15. kongress

Nottinghamis 10.–21. augustini k. a.

Tänavune C. I. E. (Confédération Internationale des Etudiants) kongress peeti Inglise üliõpilaskonna kutsel ja korraldusel 10.—21. aug. k. a. Nottinghamis. Kongressist võtsid osa 18 üliõpilaskonna esindajad eri maist. Osavõtjate üldarv ulatus 140-ni. Suuremad esindused kongressil olid Inglismaal, Rumeenial ja Šveitsil. Eesti Üliõpilaskonna esindajana võttis osa nimetatud kongressist allakirjutanu.

Nottinghami moodne ülikool-colledge, kus peeti C. I. E. XVI kongress, asub looduslikult ilusas kohas, veidi eemal linna kaubandus- ja tööstuskeskusest. Kongressi pidulik avamine toimus 11. augustil Nottinghami ülikooli aulas. Samal päeval astus kokku eksekutiivbüroo esimeseks nõupidamiseks ja 13. augustil algasid komisjonide istungid. Siinkohal lühidalt komisjonide tööst.

II komisjon: v a i m l i n e k o o s t ö ö.

Vaimlise koostöö komisjon korraldas Nottinghamis 3 rahvusvahelist konverentsi: üliõpilaspresse konverentsi, õigusteaduse üliõpilaste konverentsi ja arstiteaduse üliõpilaste konverentsi. Arstiteaduse üliõpilaste nõupidamine oli esmakordne ja käsitles järgmisi küsimusi: arstiteaduse diplomi ühtlustamine eri mais, arstiteaduse üliõpilaste arvu piiramine, õpingute taseme tõstmine ning preventiivse arstiteaduse ja hügieeni propaganda (ajakirjanduse, konverentside ja kino abil). Esimene arstiteaduse üliõpilaste konverents otsustas ellu kutsuda Rahvusvahelise Arstiteaduse Üliõpilaste Keskasutise, mille juhtimine usaldati Inglismaale.

Õigusteaduse üliõpilaste konverentsil olid päevakorras statuutide muutmise küsimuse kõrval puht õigusteaduse erialalised küsimused.

Rahvusvahelise üliõpilaspresse sekretäriaadi aruandest selgus, et kuna üksikud üliõpilaskonnad pole kaasa aidanud sekretäriaadi tööle ja pole saatnud oma maa kohta käivaid andmeid, siis pole ka sekretäriaadi töö selle tõttu küllalt edukas olnud. Pikemalt arutatakse küsimust, kuidas üliõpilaskondi tulevikus üliõpilaspresse sekretäriaadi tööle kaasa tõmmata.

II komisjonis oli kõne all ka arheoloogia ja arhitektuuri alakomisjoni moodustamise küsimus. Vastav kava otsustatakse esitada C. I. E. nõukogu istungile detsembris 1934. a. Bordeaux's.

III komisjon: üliõpilasreisid ja rahvusvahelised suhted.

Otsustatakse jätkata teotsemist üliõpilasile raudteel hinnaalanduse muretsemiseks kõigis mais, kuigi rahvusvaheline raudteeühing seni pole vastu tulnud III komisjoni sellekohasele palvele. Tahetakse hankida üliõpilasile hinnaalandust vähemalt õpe- ja sportlikuks otstarbeks ette võetud reisideks. Ühenduses rahvusvahelise üliõpilaskaardi küsimusega, juhib reiseid komisjon üliõpilaskondade tähelepanu sellele, et kaardi väljaandmisel täpselt silmas peetakse väljaandmise tingimusi. III komisjon pöördus palvega kõikide üliõpilaskondade poole: lubada rahvusvahelise üliõpilaskaardi ettenäitajaile sportlasile samu soodustusi kui oma maa üliõpilassportlasile. C. I. E-st väljaastunud üliõpilaskondadele

pikendatakse üliõpilaskaardi väljaandmise õigust üheks aastaks. Arvesse võttes üliõpilasvahetuse tähtsust, peetakse tarvilikuks, et igal aastal suvevaheaja eel üliõpilaskonnad oleksid ses küsimuses teineteisega ühenduses, sama on maksev au-pair kohtade suhtes. III komisjoni istungil Prantsuse üliõpilaskonna esindaja annab edasi kutse kõikidele üliõpilaskondadele, korraldada lihavõtte vaheajal 1935. a. ekskursioone Pariisi, (milleks suured Prantsuse ajalehed on lubanud oma kaasabi). Eeloleval aastal kavatses üliõpilasreiside komisjon korraldada ekskursiooni P.-Ameerika Ühendriikidesse ja võimaluse korral ka Lõuna-Ameerikasse.

Rahvusvahelise Üliõpilasliidu XVI kongressi ajal korraldas C. I. E. III komisjon 10 a. tegevuse puhul näituse üliõpilasreiside arengust. Peale statistilise materjali oli näitusel välja pandud hulk ülesvõtteid ja üliõpilasreise käsitlevaid brošüüre. III komisjon oli teinud hulga tööd ja näitus andis kujuka pildi sellest, miks üliõpilane reisib ja kus üliõpilane reisib. Sellest näitusest võttis osa ka Eesti Üliõpilaskond Eesti tutvustamise mõttes. Londoni Eesti saatkonna ja Turismi Keskbüroo lahkelt kaasabil oli võimalik näitusele välja panna informatsiooni brošüüre Eesti kohta, hulk ülesvõtteid Eesti ilusamatest kohtadest, Eesti kaart ja kaks komplekti Eesti rahvariideid. Peale Eesti esinesid veel näitusel välja panekutega: Inglise, Rootsi, Rumeenia, Soome ja Šveitsi üliõpilaskonnad. Ainult Eesti Üliõpilaskonnal olid välja pandud rahvariideid, teised üliõpilaskonnad olid piirdunud albumite, ülesvõtete ja brošüüridega. Ühtlasi andis III komisjon välja 10-aastase

Nottinghami ülikool linnulennult.

tegevuse puhul raamatu „10 aastat üliõpilasreise“ („10 Years of Travel“).

IV komisjon: r a h a l i s e d k ü s i m u s e d.

Kinnitatj kassa aruanne ja võeti vastu eelarve. Mõned üliõpilaskonnad võlgnevad C. I. E.-le suuremaid summasid, missuguse olukorra lahendamiseks kavatakse samm astuda.

V komisjon: üliõpilas-statistika ja sotsiaalelu informatsioon.

V komisjoni istanguil leidsid käsitelu järgmised küsimused: haritlaste üleproduktsooni probleem (selle kohta kavatakse korraldada ankeet), õppelaenu, haigekassad, üliõpilasmajad, üliõpilassöögisaalid ja üliõpilashaiglad. Kõiki üliõpilaskondi palutakse saata andmeid üliõpilasstatistika kohta ja ametisse seada üliõpilasstatistika sekretärid.

VI komisjon: s p o r t.

10.—18. augustini 1935. a. Budapestis peetava C. I. E. olümpiaadi kavva võetakse uute aladena: 5000 meetri jooks meestele, 400 meetri jooks naistele, korv-

pall ja rugby. Viimatinimetatud 3 ala võetakse võistluste kavvasel juhul, kui vähemalt neli maad neist osa võtavad. Pikemate vaidluste järele jäi jalgpall võistluste kavva. Võimlemise kavvavõtmises suhtes on C. I. E. nõukogu istung Bordeaux's 1934. a. detsembris, mis ajaks tahetakse teada saada kõikide üliõpilaskondade arvamust. VI komisjon pöördub palvega üliõpilaskondade poole, saata korrapäraselt spordialalist informatsiooni Brüsseli. Rumeenia üliõpilaskond annab edasi kutse pidada talispordivõistlused 1937. a. Rumeenias. 1937. a. peetava C. I. E. olümpiaadi asukoha küsimus jääb lahitseks, Prantsuse kui ka Tšehhoslovakkia üliõpilaskond on edasi andnud kutse, pidada olümpiaad nende maal. Lõppotsuse ses küsimuses annab C. I. E. nõukogu istung detsembris 1934. a.

Järgmine C.I.E. kongress peetakse 28. VII — 8. VIII 1935. a. Tšehhoslovakkias.

Kongressi kava oli küllalt huvitav ja mitmekesine. Nii kõneles plenaaristungil professor Gilbert Murray vaimse koostöö tähtsusest ja ülikooli õppejõud härra

Sydney Herbert rahvuslikkusest. Palju huvi kongressist osavõtjaile pakkus ka vaidlusõhtu inglise ülikooli traditsioonide kohaselt. Neis sõnavõttudes esines palju inglastele omast huumorit. 20. aug. Nottinghami üliõpilaskonna draamaatiline ring kandis ette ülikooli aulas Somerset-Maugham'i draama „The Circle“, mis asjaarmastajate poolt ettekantuna oli siiski nauditav.

Töö komisjonides vaheldus vastuvõttudega ja väljasõitudega. Vastuvõtte kongressist osavõtjaile korraldasid nii Nottinghami kui ka Lincolni ja Stratfordi linnavalitsused, Nottinghami Ülikooli Valitsus j. t.

Kongressist osavõtjaile korraldati ekskursioon Shakespeare'i sünnilinna Stratfordi (Avoni ääres). Külastasime maja, kus Shakespeare sündinud, muuseumi, Anne Hathaway majakest ja Shakespeare'i mälestuseks ehitatud teatrit. Väike nii elanikkude arvult kui ka pindalalt, oli siiski ilus ja kodune suure kirjaniku sünnilinn Avoni jõe kaldal.

16. augustil külastasime Lincolni, „tuhande mälestuse linna“ nagu inglased teda ise nimetavad. Võrratu on Lincolni katedraal mäetipul, üks väärtuslikumaid keskaja pärandusi Inglismaal. Üldse pakub linna turistidele palju vaatamisväärsusi, sest Lincoln on rikas vanade ehitiste poolest.

Üldiselt võib rahule jääda C. I. E. XVI kongressil tehtud tööga. Komisjonide istungid möödusid sõbralikus töömeelolus, kuna puudusid päevakorrast poliitilised probleemid. Tänu kongressi eskujulikule korraldusele ja Inglise üliõpilaskonna külalishakkusele, viisid kõik üliõpilaskondade esindajad kaasa parimad muljed XVI C.I.E. kongressilt Nottinghamist.

L. Raudsep.

KORP. LEMBELA TÄHTPÄEVAKS.

Eesti üliõpilasorganisatsioonide asutamisaeg langeb kahte teineteisest sootu erinevasse ajajärku. Ühed rajati ajal, mil eestlus oli võõra võimu poolt mõistetud pikaldasse surma, teised taas sündisid eestlaste noore vabariigi inukas ehitamishoos.

Niisama erinevad nagu on need kaks ajajärku, milliseid lahutab eestlusele kaks nii saatuslikku sõda: maailma- ja vabandussõda, niisama erinevad on ka nende üliõpilasorganisatsioonide asutamismotiivid ning teotsemisülesanded.

Kui esimesed said põrandaallaetud eestluse tulehoidjaks, kui aeg neile andis õilsa ülesande — rahvusliku pioneeri ülesande, siis teise ajajärgu üliõpilasorganisatsioonelt oli peaaegu täielikult võetud need ülesanded, osalt kuna nendeks polnud enam mingit tarvidust, osalt — kuna nende teenistusse rakendati sellekohased erioorganisatsioonid ning kultuurasutised.

Ei saagi siis iseseisvusaegsele üliõpilasorganisatsioonile anda seda üldrahvuslikku tähtsust, mida omasid organisatsioonid tol udusel ajal enne viimaseid sõdu. Olgugi et nende ajalugu endas ei moodusta lahutamatuid päätükke eesti kultuurajaloos, nagu see on osaks saanud nii mitmelegi meie vanemale üliõpilasorganisatsioonile, ometi on salgamatult ka tänapäeva üliõpilasorganisatsioonil oma hinnatav osa eesti kultuurelus.

Eesti naiskorporatsioonide asutamisaeg langeb aastate vahemikule 1920—1924, täpsemalt öeldes aastatele 1920 ja 1924, nõnda siis Eesti omariikluse ajajärku. Eriti viljakas ses mõttes oli a. 1924, mis andis koguni 3 naiskorporatsiooni, seega $\frac{3}{4}$ naiskorporatsioonide perest.

Sellelgi ajajärgul on oma ilme, tänapäevast mitmeti erinev. Sõja- ja aegseist kannatustest ja puudustest oldi juba jõutud majanduslikku tõusujärku. Kiires tempos sammuti eduteed nii oma-

ei tohtinud puududa, oli ta orgmata või orgitud. Nood ajad kujundasid naisüliõpilase, eriti naiskorporandi tüübi, milline kahjuks tänapäevani on jäänud püsima nii kirjandusse kui ka ta-

Korp. Lembela presiidium.

Erna Sarapuu, Ella Siilbaum, Helmi Tank.

riikluse kujundamises kui ka noore riigi teistes avaldusvormes. Järelsõja närvilikkusega hakati kasustama kõiki neid soodustusi ja vabadusi, mida võimaldas iseseisvus riiklikul ja jõukus majanduslikul alal.

Kõik see kajastus loomulikult ka üliõpilaselus. See siis oli meie tudengrahva rootsiaeg, mil poldud veel leiutatud toda üliõpilaste kollitajat: haritlaste üleproduktiooni. Ei tuntud ju siis veel ka seda teist paharetti, mis hiljemini ikka ja ikka hakkas kergendama kodust-saabuvaid rahakirju ja ikka enam sundis mõtlema stuudiumi lõpetamisele: kriisi.

Ei, need hädad olid siis tudengile tundmatud. Päämure, kui kell 11 jõuti „börstile“ suure kella alla, kust ükski korralik tudeng

valise inimese teadvusse, kuigi naiskorporandis endas tänapäev enam pole midagi sellest tüübist päale värvimütsi.

Kord omandatud vaated on viisad muutuma, veel visamad muutama paremuse suunas.

Tundes seda nii üliõpilaskonnas kui peaaegu kogu haritud seltskonnas valitsevat penutsemise ning laiutamise vaimu, tarkab ühel naisüliõpilaste grupil mõtte, asutada uus korporatsioon, mille ülesandeks õhutada ja kasvutada oma liikmeis tööindu ning tõsimeelsust.

See oligi 1924. aastal, parajasti, kui Toomimäel teerajad taas vilkusid punakollastest kahisevaist kastani- ja vahtralehtedest.

Mõte juurdub ja kasvab, kuni sellega ühineb 11 naisüliõpilast, kes oma esimese ametliku asuta-

miskoosoleku peavad 12. oktoobril 1924. a. Nimetatud 11 naisüliõpilase hulgas on üliõpilasi 5-st teaduskonnast. Järelikult pole nende ühendajaiks auditoorium, vaid sõprus, millele osalt pandud alus juba koolipõlves.

Olgugi et organiseerimiseks puuduvad vastavad kogemused, tänu vastastikusele usaldusele ning ühise õige eesmärgi veendumusele, jõutakse organiseerimistöös nii jõudsalt edasi, et juba 24. oktoobri ülikooli valitsus võib kinnitada uue naiskorporatsiooni — arvult kolmanda — nimega Lembela ja värvidekolmikuga: oranž-roheline-violett. Vahtralehtede punakollane saabki domineerivaks ses värvidekompleksis.

Kolm päeva hiljem, s. t. 27. okt., ilmutakse — pärast vastavat pidulikku koosolekut — uue korporatsiooni välismärges avalikkuse ette. Samal koosolekul valitakse ka juhatus eesotsas esinaise stud. med. Minna Kaldaga. Ja nüüd alles võidaksegi asuda seatud sihtide viimistlemisele, põhimõtete püstitamisele, oma organisatsioonile sisuandmisele. Sest senise lühikese asutamisaja kestel, milles ehk võib märgata aja-järgu närvlikku ruttamistki, ei jõutud organisatsioonile piirjoonte tõmbamisest ning üldsuuna andmisest palju kaugemale.

Nagu juba tähendatud, on töökus, tõsine töö see, mida tahetakse kasvatada ja sisendada oma liikmeisse. Akadeemiline töö üliõpilaspõlves, hiljem töö ühiskonna, kodumaa kasuks. Selle kõrval tõstetakse põhimõtetest eriti esile veel isamaa-armastust, ausust, kohusetruudust, karskust, sõprust ja püsivust. Samu põhimõtteid peavad väljendama värvidki, millele antakse tähendus: lahkus, truudus, püsivus. Lipukiri: constantia ad finem ducit — püsivus viib sihile — saab veel kord põhimõtete toonitajaks.

Nõuab tugevat endausaldust, rohket ühismeelt ning püsivat tahet, et sammuda läbi sellest eelarvamustega varustatud arvustustulest, millega avalikkuses harilikult võetakse vastu uudisnäh-

teid, uustulnukaid. Võib olla, ses suhtumises on karta pisut seda nurisemist või meelepaha, mida lapserikkas perekonnas uustulnuka vastu tunnevad vanemad õed-vennad. Üldiselt siiski üliõpilasorganisatsioonid ei keela uuele korporatsioonile oma tunnustust ja erapooletust. Areneb vastastikune läbikäimine eeskätt vanemate naiskorporatsioonidega, hiljemini teistegagi.

Ka tuleb algusest päälle võidelda majanduslike raskustega, nagu see arusaadavgi algaja suhtes, kellel kõik tuleb rajada ja luua uuesti. Päälegi on ju pere väike ning selle liikmed enamikult mittejõukad. Aga mured aina tiivustavad edasipüüdele ning tihendavad vastastikust sõprust.

Kandnud nõnda siis välja esimese tuleproovi ning võidelnud endale koha üliõpilasorganisatsioonide peres, võib noor konvent asuda oma kodukorra täiendamisele ja viimistlemisele, kasvatus-töö teostamisele ja traditsioonide loomisele, sõnaga — oma seemise ilme kujundamisele. Tõsi küll, kogenematus ja vilumatus annavad end sageligi tunda, mistõttu nii mõnigi samm osutub hiljem vääraks ning nõuab ümberotsustamist. Kuid see ei tekita veel meelepaha, sest teatakse, et areng tingib ikkagi muudatusi. Ja nii täiendatakse ja parandatakse aina hiljemgi kõike, mis osutub otstarbetuks või võõrapäraseks. Ei kohkuta ajakohastama ning oludele vastavaks muutma konventi põhilisemaidki aluseid. Nii muudetakse (1933. a.) põhikirja sarnaselt, et konventi liikmeiks võidakse võtta ka hõimurahvusse kuuluvaid üliõpilasi. Koguni nimemuutmise küsimus kerib päevakorra, kuna olemasoleva nime, Lembela, tähendus (koht, kus valitseb lahkus, sõprus) ebasõbralikkude ning tülinorivate inimeste poolt on leidnud pahatahtlikku tõlgitsust. Põhjaliikumate kaalutluste järele otsustatakse siiski jääda truuks oma asutajate poolt antud nimele. Ühtlasi asutakse rohkem sisustama konventi elu referaat- ja vaidlus-

koosolekutega, omavaheliste kirjandus- ja muusikaõhtutega, millele liikmed võisid tuua oma lähemaid tuttavaid või sugulasigi. Pannakse alus raamatukogule jne.

Tegevusele väljaspool konventi pole korp. Lembela kunagi keelanud oma häätahtlust ning osavõttu, niivõrd kui see on vastanud ta majanduslikule kandejõule, olgu see tegevus juhitud akadeemilise pere või laiemal ühiskonna kasuks, puudutagu see siis hõimutööd või üliõpilaskonna parlamendi tegevust, millest ta E. Korporats. Rühma nimekirja järele võtab osa juba mitmendat aastat.

Nii kestab sihtide süvendamine ja eesmärkide avardamine. Nii jätkub kasvamine seesmiselt ning väliselt. Väliselt küll aegamisi ja visalt, kuid siiski üsna pidevalt, ilma suuremate lünkadeta. Nõnda on liikmete arv järgmisel semestril, s. o. 1925. a. algul, kasvanud 15-le, 1926. a. 22-le, kuna kümnenadal aastapäeval korp. Lembela oma liikmete arvu võib lugeda 75-ni.

Loomulikult on kümne aasta jooksul korp. Lembelast käinud liikmeid läbi palju rohkemgi, kui leidub ta nimestikus, kuna kestev majanduslik surutis nii mõnegi on sundinud jääma eemale nii konvendist kui Tartust. Kuid on olnud neidki mitmed, kes pole suutnud alluda konventi põhimõtetele ja kes seepärast on tulnud eemaldada. Veel on leidunud sääraseidki noori tütarlapsi, kes ülikooli astunud teissuguste eesmärkidega, kui seda on õppimine ja ülikooli lõpetamine, ja kes korporatsiooni astumisega lootsid oma eesmärgile, „hääle partiile“ jõuda tükk lähemale, kuid nähes hiljem, et konvent ikkagi selle eesmärgi taotlemisele ei rakendu, lahkusid pettunult.

Need liikmed aga, kes on jäänud konventi peresse, on tunnistanud õigeks need alused ning põhimõtted, millele konvent rajatud. Nad on võtnud omaks teadmise, et iga inimese enda võime-tes, ta isiku suuruses ja siseelu rikkuses peitub ta väärtus ja jõud,

ROOTSI KUNSTÖÖSTUSE NÄITUS „PALLASES“.

Möödunud nädala kestel oli tartlastel esmakordne võimalus oma linnas laiemalt tutvuda moodse välismaise tarbekunstiga. Näitusel käijate ja sääl tehtud ostude arv tõendab, et meie publik igatahes tunneb vajadust orienteeruda selles, mis on „maitsekas“ nüüdse kodusisustuse eri aladel. Juba „rootsi kunstööstuse“ nimi tagas lugupidamise asja vastu: on ju meie ärides seni müügil olnud tarbekunstilise välismaa kauba suurem ja parem osa pärit Rootsist. Vähemalt „rootsi klaasist“ on kuulnud igüks.

Mõnigi näituse külastaja võis oma suurtes ootustes pettuda — kohates seninägematute efektide asemel võrdlemisi tagasihoidlikku kunstikaupa väheses valikus. Tallinna näitusest oli Tartusse üle toodud ainult osa; mööblid ja hõbeasjad puudusid täiesti ja kõigilt teistelt aladelt oli välja pandud märksa vähem; kataloogis pildistatud esemeist kohtas Tartus ainult kaht. Kuid tähelepanelikum vaatleja võis õppida palju sellestki, mis oli näha „Pallases“. Kõigepäält: näituse säädeldus üllatas oma nägususega ning otstarbekusega: asju polnud kuskil kuhjatud; poodiumide katmine lihtsate, ent esemete mõjulepääsu soodustavate kangastega, vaipade ja kangaste harv asetus seintel — see kõik mõjus kultuuriselt. Kogu näituseruum oli omandanud mingi meelitava ning rahuliku ilme.

Sama tasakaalukus, lihtsajoonelisu iseloomustab rootsi kunstööstuse paremate toodete ilu. On tunda, et moodne rahvusvaheline tarbekunst, mis kõikjal sihib materialähedasele vormi-asjalikkusele ja liigseist ilustussist vabanemisele (eriti ornamentikas), omab Rootsis soodsaid eeldusi

õitsenguks. Puhta, harmoonilise joone noblessi harrastas juba 18. sajandi rootsi-prantsuse klassitsism ja hilisem ampiir; selle ajastu mõju pole Rootsis õieti kunagi päriselt vaibunud; ka rahvakunst on viljastunud sellest kultuurist. Nüüdses rootsi tarbekunsti uuestisünnis, mis algas 1914. aastast, näib rahvuslik meelelaad tugevasti ilmestavat kõiki otsinguid, nii rahvusvahelised kui need ongi oma vajadustes ja kõigile maile ühises moodses suunas. Ka paljuist Tartu väljapanekuist võis tajuda teatava klassilise elegantsi ühtimist põhjamaise lihtsa raskepärasusega, „tõsidusega“. Nimmelt säärast sünteesi tahaks pidada rahvuslikuks Rootsile. Maailmakuulsas Orrefors'i klaasitööstuse kunstnik Simon Gate tundub oma kompositsioonides esindavat seda sünteesi kõige silmapaistvamal kujul. Tema liht-kristallist iluklaasid, puhtatahulised ja massiivsed, ei taotle mõju muuga kui materjali värvusega, tema „tugevusega“, proportsioonidega ja joonte lihtsusega; see on peaaegu põhjamaaine arhitektuur klaasis. Kui viletsaks jääb selle kõrval tavaline sügavlihviga kristall, mida meil on täis ostetud ja kingitud kõik majad! Orrefors'i teine kunstnik Hald kaldub õrnemate, „rokokoolisemate“ vormide poole. Selle tööstuse graveeritud iluklaasid ja lauapudelid aga ühendavad endas sagedasti Gate kompositsioonide noobli raskepärasuse õrnutseva graatsiaga: klaaside välistähtkudesse graveeritud alasti-figuurid (enamasti üksains ühel esemel) meenutavad hilise antiigi peeneid vaasijoonistisi. Üldse on näha, et Rootsi kunstööstuses figuraalse ja ornamendilise ilustuse alal pigem hoitakse kinni ära-

proovitud klassikalähedusest kui katsetatakse uusi, päris-moodseid võimalusi. Sama näitab ka Gustavsberg'i hõbeilustustega roheline fajanss: see on kogu oma laadilt enam „rokokoolikult“ konservatiivne kui uus-äärmuslik. Kuski ei näe pinnailustuses Picasso kunstist võrsunud „kubistlikku“ või järelkubistlikku stiilisatsioon; selle asemel on Orrefors'i õhukesed iluklaasid üle külvatud päris „endisaegsete“ graveeritud mustritega ja figuuridega.

Keraamika alul oli uudislikumate ja julgemate saavutiste puudumine Tartu näitusel igatahes silmatorkav. Võib küll nimetada mõndagi hää: Lidköping'i vabriku vaasi ja liuda (esimeses ruumis), halli pragundatud glasuuriga, mitmeid Gustavsberg'i hõbeilustustega rohelisist fajanss-asjust, jne. Meie keraamikaga võrreldes paistis silma mõnelgi juhul ühetooniliste glasuuride hää kvaliteet. Selle kõrval aga maaliliste, varjundirohkete glasuurimõjude taotlemine näib rootsi kunstööstuses olevat võrdlemisi vähe praktiseeritav (siia kuuluvaks ei saa lugeda: „S:t Eriks Lervarufabriker“ rohelisi taldrikuid õlilaiguliste „sillerdustega“). — Kormilt ei pakkunud näitusel esitatud keraamilised asjad kuigi palju erilist; võis näha üksikuid hää ja puhta vormiga vaasitaolisi nõusid, aga samas ka maitsetuid kombinatsioone. Lauaserviisid ei üllatanud millegagi — kõige vähem küll ornamentikaga; mõnel juhul siiski meeldis rahulik graatsia kõrgemate nõude — nagu kannude — siluetis. Taldrikuist mõjusid kõige paremini üksikud ilustamatud, kitsäärelised.

On ilmne, et meie käsitöö-keeraamika suudab oma kunstilise kvaliteedi poolest vägagi edukalt võistelda välismaise kunst-ööstusliku kaubaga; meil ollakse individuaalsemad ja kõigiti ilmekamad, kui seda käesoleval juhul nägi rootsi standardiseeritud tööstusetooteist. Ühtlasi ei tohi aga unustada, et need rootsi keraamilised tooted on massikaup — kuna meie ärides müüakse enamasti vaid säärast kraami, mille juures üldse ei saa tarvitada kunstilisi mõõdupuid. Siin näeb, milline tähtsus on tööstuse ja kunstnikkude järjekindlal koostööl. Alles säärane koostöö võib meil päästa kunsti eraldunud olukorrast ja rahva maitsetuse needusest. Sel suunal, nagu ta Rootsis praegu toodab ülemaailmiselt tunnustatud, on suur tähtsus sotsiaalselt kui ka rahvuslikult seisukohalt. „Pallases“ välja pandud tinanõud igatahes on hinnalt palju kättesaadavamad ja kunstiliselt meeldivamad kui tavaline nn. lauahõbe, mille juures trööstitakse end vaid teadmises, et on tegu millegi hinnaliseiga.

H. Paukson.

mis temale annab koha elus ja millele ta usalduvalt võib toetuda. Sest kõik muud soodustused — sõprade eestkostmine, vanemate seltskondlik seisukoht või isade teened — on petlikud ja kohatud, milledele pole eluõigust iseseisvas Eestis, kus iga isik peab töötama ja looma iseseisvalt.

See isikuväärtuse allakriipsutamine võimaldab säilitada ning arendada ka iga üksikliikme individuaalsust, mis korporatsioonis autoritatiivse kasvatusprintsibi tõttu tavaliselt arvatakse olevat kadumisoht.

Need põhimõtted ja veendumused võimaldavad korp. Lembelal üha enam omandada seda ilmet, mis hoolimata tänapäevasest nais-

korporatsioonide assimilatsioonist ning taotluste ühtlusest, talle siiski annab oma sisu ning hinge.

Aastast on kasvanud teine. Viiest aastast on saanud kümme. Sootu uus põlv, uued inimesed on astunud nende üheteistkümmene asemele, kes kord panid aluse korp. Lembelale. Palju uut on nad endaga toonud kaasa, mõnda vana on vaibunud. Kuid kõik see, mille väärtust ei kahanda aeg, on püsinud. Ja kui korp. Lembela praegusele noorpõlvele on saanud osaks viia neid väärtusi üle aastakümne läve, siis kohustagu see neid hoidma olemasolevaid väärtusi ning julgustagu looma uusi.

Püsivus viib sihile!

Elvi Paas.

SURNUD LINNAS

IMATKAMÄRKMEID ILAALIAST

Peegelsile maantee võimaldab üsna kiiret autosõitu Roomast Napolisse. Kõrvust möödakihutav tuuletõmbus aitab leevendada küpsetava päikese mõju. Igatahes on meeolu kõrgemal tipul, kui jõuad neljatunnise sõidu järgi Napolisse, oles nautinud Lõuna-Itaalia mägis-maa vahelduvat ilu.

Tee ääri palistavad õitsevad oleandrid, lopsakad palmid ja paksulehelised kaktused. Eemal laotavad piiniad, need lõunamaa männid, laiali oma kroonid ja lõikavad vahedalt õhku tsüpressid. Haljendavad eukaliptused ja plantaunid. Põldudel luhtab mais, mühab võimas suhkrupilliroom ja kõrgekasvuline kanep. Viinamarja-aiad ja oliivimetsad rõõmustavad su silmi.

Sõidame mööda uutest Mussolini ehitatud linnadest, Litoriaast ja Sabaudiaast. Endine soo, mis oli malaaria pesaks, on nüüd kuivatatud, asemele on tekkinud viljakandvad põllud ja tuhanded elamud, mis on määratud kodudeks endistele sõjameestele.

On kõrvetav keskpäeva tund, kui jõuame Napolisse. Sõidame läbi tänavaist. Vaatled ringi ja pettutud: ons see ülistatud Napoli, mida tahtakse näha ja siis surra! See on ju vaid tüüpiline lõunamaa linn oma mustusega, tänaval kuivava pesuga ja askeldavate inimestega. Tulevad vastu eeslid koormatega, mööduvad mitmehobuselised rakendused, koormaks ligi paarkümmend inimest. Tänavanurgal lärmitseb räpane lastejõuk.

Napolist Pompeisse, meie sihtkohta, jääb veel viisteistkümmend km., aga sellegi kauguse neelab auto kiirelt, kuna tee on kogu aeg eeskujulikult hää. Olemegi Pompei, selle kunagi nii uhke vanade roomlaste suvituslinna väravate ees. Auto peatub. Palkame endale juhi, kes viib meid läbi väravate üles linna. Linn on piiratud müüridega. Majadest on püsima jäänud ainult seinte alumine osa. Nende vahel kulgevad sirged tänavad, mille ääres on kõnniteed jalakäijaile kõrgetest laavakividest kaitseks vee eest, mis täitis vihma ajal tänavad, nagu seletab meie juht viletsas saksa keeles. Vaatleme foorumit, mille ääres seisavad Jupiteri ja Mercuriuse templi varemed. Istume vana amfiteatri purunenud astmeil ja laseme juhil jutustada endile Pompei minevikust.

Kahe aastatuhande eest asus siin Vesuuvi tuldpurskava mäe jalal õitsev linn. Elati rõõmsalt. See oli

Campagna poolsaare rikkamaid linna. Rooma jõukamail meestel olid siin oma suvilad. Siis tuli 63. a. p. Kr. süünd. maavärisemine, mis hävitas suure osa maju. Aga purunenud majad ehitati uuesti üles ja katastroof unustati peagi. Vesuuv aga suitses üleolevalt edasi... Kuusteist aastat oli maavärisemisest möödunud. Elu Pompeis kees endiselt edasi. Peod ja võidusõidud, tsirkuseetendused ja gladiatorite võistlused olid Rooma eeskujul sellegi linna igapäevaseks eluks. Orjad tegid tööd, vaba mees aga lõbutses. Keegi ei mõelnud enam olnud maavärisemisele. Saabus augustikuu 79. a. p. Kr. Uued valimised pidid tulema. Patriitsid olid jagunenud parteidesse ja need pidasid oma koosolekuid. Foorumil peeti ägedaid kõnesid. Kiideti ennast, paljastati teiste vigu. Just nagu nüüdisajal.

Aga valimisi ei tulnud. Vesuuv, see üleolev mägihiiglane, nähtavasti tüdis neist vaidlusist ja kõnedest, sest 24. augusti hommikul märkasid Pompei elanikud, et suitsupilved Vesuuvi tipul tihenesid. Ent see ei kohutanud veel kedagi. Vesuuv oli ennemgi suitsunud, vahest ka ähvardanud, aga siiski mitte suuremat kahju teinud.

Varsti aga laienesid suitsupilved Vesuuvi kohal ja matsid päikese. Aegajalt oli tunda maa-aluseid tõukeid. Varsti hakkas ülalt tulist tuhka tulema ja alla voolama. Algas paanika. Kes sai, see põgenes. Paljud aga jäid ja hukkusid, nimelt

need, kellele oli varandus kallim kui elu ja kes seepärast põgenemisele mõtlesid liiga hilja. Teised taas pagesis keldreisse ja ootasid sääl hädaohu möödumist. Ja ootasid ligemale 2000 aastat!

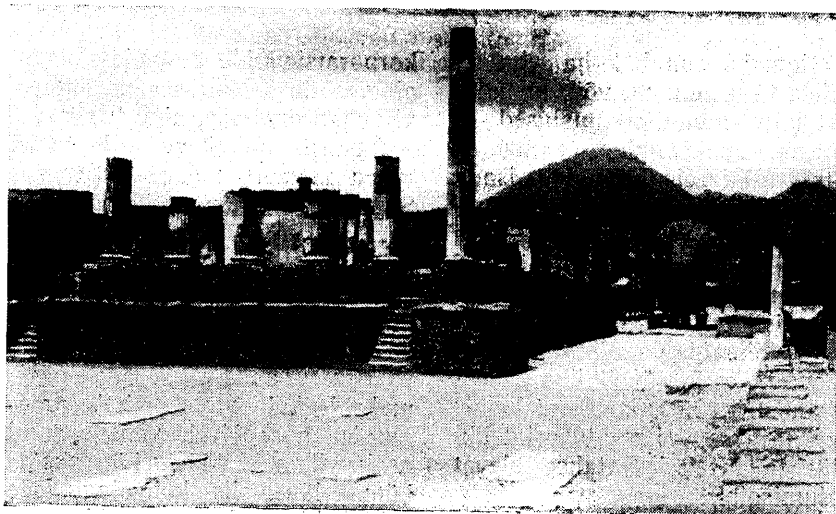
Linn kattus kuue meetri paksuse tuhakorruga ja suri. Majad varisesid. Ja nii seisis see linn mituteist sajandit tuha all. Alles 18. sajandil hakati teda vabastama katte alt. Nüüd on juba suurem osa, umbes 3/5 sellest tööst teostatud. Ja see jätkub suure hoole ja ettevaatusega.

*

Kõnnime mööda surnud linna tänavaid, silmitseme üksikuid varisenud maju. Omal ajal on siingi elatud, mõeldud oma mõtteid, tuntud rõõmu ja tuska, armastust ja kadedust. On veedetud tõsisid töötunde, on aga ka peetud ülemeelikuid lõbuhetki. Külastame ühte neist majadest. See on olnud nähtavasti linna jõukama kodaniku, patriitsi asula. Maja keskel asub õu, kus õitsevad oleandrid, just nagu vanasti. Siis üksikud toad. Söögi-saal, keskel laud, ümberringi voodid, et lebedes mugavam oleks süüa. Seinalt leiame omapärase õpetliku hoiatuse: „Lites odi osaque differ. Si potes, aut gressus ad tua tecta refer.“ Eesti keeles: „Hoiä ennast rumalatest riidudest kõrvale — ja kui see pole võimalik, siis lahku ning mine koju!“ Tõesti, mitte halb meeldetuletus. Seesugused kuluksid meilegi ära igapäevases elus.

Siis magamistuba. Pidusaal. Viimase seinad on kaetud maalingutega, sambad on marmorist, põrand mosaiigist.

Läheme edasi. Pöördume sisse ühe kirjaniku elamusse. Õu lille-

Jupiteri templi varemed. Tagaplaanil Vesuuv.

dega ja marmorkujudega. Ees väike lava, kus prooviti oma loodud näidendeid. Mosaiigiga ilustatud kaev kesk õue. Kõik see jätab koduse tunde. Seisatud ja mõtled tagasi endistele aegadele. Kes võis olla too kirjanik, kes siin elas? Missuguseid teoseid kirjutas ta?

Jälle liigume edasi. Ühe maja ukseesisel leiame mosaiigist koera ja loeme: „Cave canem!“ — Hoiu koera eest! Käime saunas, selles roomlastele nii vajalikus asutises. Saun — see ei olnud roomlasele mitte üksi pesemiskohaks, vaid ka klubiks. Siin saadi kokku tuttavatega, siin vahetati mõtteid poliitiliste küsimuste üle. Siin asus ka raamatukogu. Märkamegi seinä ääres riiuleid. Eespool äratab tähelepanu suur kivi — see köeti palavaks ja sellel higistati.

Kuid tänavail on ka midagi näha, mis meie tähelepanu eriliselt köidab ja mis meid paneb muigama: valimisplakatid seintel. Need on värvitud punasega, mõned neist on väga originaalsed. Just nagu praeguselgi ajal valimiste ajal. Loeme neid:

„Caium Claudium Rufum aed: O; R.“ (On aeg valida C. Cl. Rufus ädiilik). Millisesse parteisse kuulus see mees Rufus, pole meil teada. Seda aga teame kindlasti, et teda kunagi ädiilik ei valitud, sest ta muutus enne seda kivistunud tuhaks. Võib-olla ei olegi vahe mineviku ja oleviku vahel nii väga suur. Vähemalt tuletavad need 2000 a. eest kirjutatud lööklaused meelde tänapäevaseid: „Vive, il duce! Heil, Hitler!“

*

Vaatleme Pompei muuseumi. Siia on koondatud kõik, mis leitud kae-

PILK TARTU TEATRIELLU

Viimasel ajal on jälle teravamalt päevakorral Tartu teatrireformi küsimused. Nähe, mis näitab käärimist ummikus ja töötab tervenemist.

Kuni tänapäevani on Tartu teatrielu ümber haaranud „Vanemuise“ nimi. Ent ei ole kellegi ees saladuses, et „Vanemuise“ nimega viimastel aegadel kerkiivad meelde kuuldused võlgadest, kunstilisest allakäigust, opereti ja sõnalavastuse vahel käivast esimese sünnioiguse võitlusest, intriigidest, publik ei käi teatris jne. Kõigil seesuguseil kuuldusil on suuremal või vähemal määral alust. „Vanemuise“ tulunduslikku seisukorda peegeldavad seltsi aruanded. Teatri kunstiline tase on publikul silmi

ees ja teatripoliitika küllalt isiklikud juhtjooned ilmutavad teatri seesmist vaimu.

Kes on süüdi, ei ole kõrvalseisjal teada. Ometi näib, nagu seda üldiselt on ka rõhutatud, et üheks kurja juureks „Vanemuises“ on olnud võitlus opereti ja draama vahel. Kumbki liik on mõjunud allakiskuvalt teisele, on kisklenud toetussummade juures, on olnud tüliküsimuseks teatri juhtimises. Vaevu kunstini küündiv operetitase on oma odava lõbuga labastanud publiku maitset, on andnud halba, ülespuhutud maneeeri noorile näitlejaile, kes on operetis olnud sunnitud kaasa mängima.

Opereti kõrval kiratseb draa-

vamistöøde juures. Kõnnid mööda muuseumi üksikuid tube ja silmitsed huviga neid esemeid, mida on tarvitanud Pompei linna elanikud 2000 a. eest. Ja jääd võpatades seisma klaaskastide ees, millesse on vaatomiseks välja pandud Pompeis elanud inimeste surnukehad. Ka inimesed on tuha alt välja kaevatud. Nad on säilitanud asendi, milles keegi on olnud sel momendil, mil palav laava ja lämmastav vävli-

suits on tunginud majja. Säälmab mees kummuli, käsi tõstetud näo ette varjuks kibeda suitsu eest. Paar sammu edasi lamab naine surmaeelses agoonias, hoides rätikut vastu suud. Ja kõige rusuvama mulje jätab koer, kelle liikmed on kangestunud olekus ja kelle pää on tõstetud abipaluvalt ülespoole, nagu lootes päästmist oma peremehe poolt.

*

Päike paistab ikka endiselt, kui tuleme välja muuseumist, sellest mõjusamast, mida olen näinud. Mõtled sellele, kui julma surma on leidnud selle linnakese elanikud. Mõtled sellele, kui üürrike on inimese elu ja kui järsku võib tulla lõpp. Ja et enne sind on elanud ning toimunud inimesed ja pärast sindki elatakse ning toimitakse.

Endine Pompei on surnud. Aga juba on kerkinud selle ümbrusse uued elamud, jälle elatakse siin, hoolimata Vesuui hoiatuslikust suitsusambast. Inimesed ei karda, kuigi teavad, et Vesuuv iga sajandi jooksul vähemalt korra hakkab mäsama ja hävitab kõik, mis on ta ümbruses. Nad teavad ka, et alles 1906. a. oli viimane katastroof, mil Vesuuv jälle üle ujutas oma ümbruse tuhaga. Ja vaheaegadelgi ei ole see mägi päris rahulik. Aga inimesed elavad...

Harald Jänes.

Osa Pompei muuseumist.

ma. Siin puudub „Vanemuisel“ tugev lavastaja-näitejuht, kes teatrile annaks kindla palge. Pole suutnud seda teha ka kii- resti vahelduvad direktorid. Kriisi päeviga näib seisvat teatri vildakas juhtimises. „Vanemuise“ juhtivad organid on juhatus ja teatritoimkond. Viimase mõju „Vanemuises“ näib olevat juhatusel kõrval täiesti kadunud, juhatus aga ajab kõike muud, kui teatri kunstipoliitikat.

On võinud sündida seesuguste näitlejate vallandamisest, kui Liina Reiman, Olly Teetsov, August Sunne — need vallandatud nimed kõnelevad tusedamaist eesti näitlejaist. On lahkunud direktor A. Gailit, E. Ende, O. Lipp, Ed. Türk, E. Nander, A. Meering, A. Särevi, H. Uuli ja T. Krooni näol on tulnud küll asendajaid lünkadesse. Ometi, kuni ei oma teater võimalist kunstilist juhti, ei ole loota olukorra paranemist.

Paranemist usaldatakse loota vahest siis, kui ärimeestest ja väikekodanlikust vaimust läbiimbunud teatrijuhatus asenduks uute inimestega, teatri kunstiline juhtimine läheks vastavate võimetega vaimuinimese, kunstilise juhi hoolde, kui asjatundlik näitejuht koostaks ja kasvataks püsiva ansambli, ühtlasi soodustuks aineliselt sõnalavastuse areng (J. Schütz, Looming, nr. 8, 1934).

*

Loomulik, et publik reageerib vähepakkuva teatri vastu ükskõiksusega. Tartu teatriloiduses haudus kultuuritahteline teatrisõprade pere ometi kogu aeg teatireformi. Tagajärjeks oli Tartu Draamateatri Seltsi tekkimine, mis koondas oma ümber nimekamaid kunsti- ja teaduseinimesi, haritlasi, tegelasi. Oli selge, et moodsat, täiesti kunstinõudelist teatrit Tartu võib loota ainult täielikult värskest verest. Seepärast oli Draamateatri Seltsi esimeseks mu- reks vastava lava-ansambli kas-

vatamine ellukutsutava teatri- kunsti stuudio kaudu. Koostati vastavad õppekavad, üüriti Saksa teatri ruumid, puhtast idealismist asusid õpetajad palgata kohale, ja käesoleva aasta jaanuaris algas süstemaatiline õppetöö suurel arvul kokku tulnud lavahuvilistega.

T. D. S. Teatrikunsti Stuudio ilmutas end avalikkusele õppetöö demonstratsioonihõltsel läinud mai lõpus. Pole põhjust olla enneaegselt optimist, ometi täitis, mitmes suhtes ületaski noor teatrikollektiiv oma osaliste katsesemestril temale pandud lootused. Seda pidid kinnitama tunnustamisega kitsidki arvustajad. Ilmnes ürituse teadlik suund, tööind, enesevastutus ja ühisvaim. Pole taas põhjust enneaegselt tulla kinnistama uut Tartu tuleviku teatrit, ometi, kel on juhust olnud tutvuda stuudio töökorralduse ja vaimse ilmega, see ei tohiks olla ka liigselt skeptik.

Stuudio õppekava on koostatud sellesarnaste parimate mood- sate ürituste kohaselt. Viis semestrit on arvatud lavakunsti- niku kasvamiseks, pääle selle veel üks aasta lavapraktikat teatri juures enne diplomi saamist. Algtreening algab tulevase lavainimese kehast; keha arendamist taotlevad esimesil semestril — vehklemine, võim- lemine, liikumiskool, tants, mängud jne. Vastavas arengus leia- vad aset kõik lavakunsti puutu- vad teoreetilised ja tegelikud ained.

Omapäraseimad on viimasel semestril rahvuspärased semi- narid: valitud päätükid eesti ajaloolisest olustikust, eesti tüpologia seminar, eesti rah- valuule ja rahvateatri-suge- meid, eesti draamakirjandus. Uus teater tahab täita meie teatrite nõrka kohta — anda eesti kunstiteatrit. Ette on nähtud õppekavas ka õpilasloomingu teater.

Eriti omapärane on stuudio ansambliõpetus. Maast-madalast

taotellakse kasvatada, kokku su- latada üht sihiteadlikku tervikut teatrikollektiivi, lava-ansambli. Ansambliteatri põhimõte on vas- tand „star’ide“ süsteemiga teat- rile. Iga suveräänne näitleja on oma võimete kohaselt võrdne teatritervikus, iga teatritegelane on võrdselt teadlik, vastutav, võrdselt kunstnik oma kohal. Erisoodustuseks stuudio vaimse ilme kujunemisel on, et stuudio juhataja on erikasvataja-psühho- terapöit — dr. V. Hion. Tege- liku lavatöö õpetuses asub kan- dev rõhk näitlejal-lavastajal A. Sunnel. Eriainete õpetajaiks on kutsutud vastavad teadlased, kunstnikud jne. — Stuudio kunstiliseks stiilisuunaks on hingestatud näitlemine, kunsti- line tõsiloolus, kõigest välisest, „mängust“, maneerist kõrvale- hoidmise püüe.

Stuudios õpib praegu 35 ini- mest, neist on 8 lisanenud käes- oleval sügisel.

Lühikese aja eest pidas Tartu Draamateatri Selts oma pea- koosoleku. Koosolekul käsitleti muu hulgas seltsi vahekorda „Vanemuise“ teatriseltsiga. Mit- mel pool on levitatud arvamust, nagu oleks Teatrikunsti Stuudio võistlusettevõtte „Vanemuisele“. T. D. S. on õiendanud seda mitu korda ja asus sellel koosolekul jälle seisukohale, et ta milleski pole tahtnud asuda „Vanemuise- ga“ võitlusjalale, ta sihiks on ainult positiivne teatrikultuuri arendustöö. Koostöö „Vanemuise- ga“ võiks aga kõne alla tulla alles siis, kui muusikalavastus „Vanemuises“ ei avalda enam survet draamale.

Samal koosolekul avaldati veel stuudio ligemaid tegevuskava- sid. Selts on üürinud enesele endise Saksa teatri hoone. Selles hakkab käesoleval hoo- ajal teater teotsema „Tartu Draamateatri“ nime all. Kavas on laste- ja noorsooeten- dusi, kevadeks suurema lavastu- sena A. H. Tammsaare draama „Juudit“.

Eesti ülikool eesti teaduse arendajana

Jätkates käesolevas „Üliõpilaslehe“ numbris ülevaadet õigusteaduskonna saavutistest meie teaduse arendamisel, peatume kõigepealt administratiivõiguse juures. Administratiivõiguse ja -protsessi professor dr. jur. A.-T. Kliimann jutustab oma ainst järgmist:

„Haldusõigus ja haldusprotsessiõigus on meil õigusteaduste aktuaalsemaid aineid. Ei ole ühtegi õiguslikku küsimust riigi ega ühiskonna poliitika alalt, mis ei leiaks käsitlemist neis kursuseis. Loendatagu vaid näiteina riigi valitsemise poliitilisi sihte ning vahendeid ja rakenduspehmoõtteid, keskvalitsuse ja omavalitsuse organiseerimist, riigiteenistuse korraldamist, koole, kirjuid, teaatreid, kino, telefoni, telegraafi, liiklemiskorraldusi, koosolekuid, ühinguid, ajakirjandust, sotsiaalhooldust, rahvatervishoidu, sotsiaalkindlustust, majandust, kaevandust, tööndust, kaubandust ning kodaniku õiguste kaitset valitsusasutiste ja ametnike omavoli vastu. Sel-

lest nähtub, et meie riigipoliitikud, eriti aga omavalitsuse ametnikud saavad oma põhilisema juriidilise erihariduse just selle õppetooli juures. Ühtlasi on ka selge, kui suur vastutus seltskonna ees on selle õppetooli käsitsejal ja juhtijal. Võib kindlasti öelda, et kui näiteks meie riigi ja omavalitsuse ametnikud on saamatud või puudulikult ettevalmistatud oma ametis, siis süüdi on selles eeskätt just ülikooli haldusõiguse ja — protsessi professor.

Selle õppetooli endisest tegevusest kahjuks ei ole rääkida midagi suuremat. Soodsamais arengutingimusi kahtlemata oleks saavutatud rohkem. Esiteks, endine Vene ülikool ei tundnud üldse seda kateedrit ning meie eesti ülikoolis on ta üks nooremaid. Teiseks, algul asus sellel õppetoolil teotsema välismaalane, kellel esialgu kulus tükk aega meie natsionaalse olustiku ja keele tundmaõppimiseks ning alles pärast seda võis ta asuda vastavate küsimuste teaduslikule uurimisele. Siiski peab

tähendama, eesti õigusteaduslikus kirjanduses haldusõiguse ja -protsessi teaduslikud käsitlused ei evi just viimast paika.

Minu praeguseks ja tuleviku püüdeks on — võimaldada noortele elluastuvatele juristidele tarvilik teaduslik ettevalmistus. Selle sihiga ma juba praegu kontrollin isiklikult iga õpilast tema osavõtu aktiivsest õppetegevusest. Praegu ja tulevikus näiteks on võimatu sooritada õppetooli juures eksam ainult konspektide varal.

Ka tahab haldusõiguse ja -protsessi professor kaasa mõjuda meie riigiteenistusõiguse ajakohastamisele, sihiga, võimaldada juristidele vaba juurepääs kohtadele kus neid vajatakse. Lähemas tulevikus ümberkorraldatav riigi haldusaparatuur mahutaks sedavõrd rohkesti juriste, et neid meil praegu nii palju anda ei ole. Siis kaoks ka kord need tontlevad muinaslood eesti juristide „üliküllusest ja üleproduktsoonist“.

Edasi vaatleme tööd ja töötulemusi kriminaalõiguse tsüklisse kuuluvate ainete alal.

Kriminaalõiguse alalt jutustab meile kriminaalõiguse ja -protsessi prof. K. Saarmann järgmist:

„Kogu meie senine töö on olnud suunatud meile uue ja ajakohase positiivse kriminaalõiguse loomisele. Vene ajast jäi meile pärandusena kolm kriminaalõiguse koodeksit: 1) Nuhtlusseadustik (NS), 2) Rahukohtu Trahviseadustik (RTS) ja 3) Uus Nuhtlusseadustik (UNS). Need kolm koodeksit on pärit erinevaist aegadest. Nuhtlusseadustik 1845. aastast, Rahukohtu Trahviseadustik 1864. aastast ja Uus Nuhtlusseadustik 1903. aastast, ning selle tõttu on nad ka sisult üksteisest erinevad. Peab imestama meie kohtute osavust

Nagu näib, astub Tartu uus teatriüritus kindlat rada ja tohiks loota, et talle tuleviku pandib püsiv, visa töö.

Uue teatri sünniga Tartu tekitab loomulikult kahtlus, kas Tartu suudab püsivalt ülal pidada kahte elujõulist teatrit. On avaldatud arvamist, et kahe teatri olemasolu võiks asjaosalisi ainult positiivselt mõjustada. Kunst ei ole äri, kus käib võistlus, ülepakkumine, et teist hävitada. Ometi võivad ühe teatri seesmised võimed teise omad ületada ja see virgutada teistki oma võimete tõstmisele, hoiab loidusest. Kaks

teatrikollet oleks teatri elevuse säilitamiseks nii siis soovitavgi. Tartu puhul on nende püsimine aga puhtmajanduslikult kaheldav. On oletatud üheks lahenduseks, et kumbki teater teenib erieesmärke: eralduvad puhtalt draamateater ja muusikalavastuste teater, või jälle rahva- ja kunstiteater. Või siis elujõulisuse põhimõtte: tugevam lööb läbi, liidab, haarab oma ümber teise väärtused.

Igatahes praegust draamakunsti elustavat tööd Tartu Teatrikunsti Studios tuleb hinnata kui teatrielu tõusu Tartus.

A. S.

ja asjatundlikkust, et nad sellises kriminaalõiguslikkude normide määratus segaduses on oma ülesandeid suurepärase edukusega täitnud. Uue Kriminaalseadustiku koostamine on suur töö, see võtab aastaid, või kui eriti põhjalik tahetakse olla, siis aastakümneid aega. Sellepärast peab ütleva, et kui meie oleme omale uued kriminaalõiguslikud koodeksid koostanud ning need varsti võivad kehtima hakata, siis oleme juba sellega tähelepanuväärse töö teinud. Alles päle 1. veebruaril 1935. aastal saab juttu olla positiivse kriminaalõiguse teaduslikust käsitlemisest. Praegu kehtiv kriminaalõigus on hädaabi õigus, on surmale määratud õigus, selle tõttu ei ole ta meie iseseisvuse ajal teadusliku käsitluse objektiks olnud, ja sellisel käsitlusel poleks olnud suurt mõtet. Senini oleks võinud meie kriminaalõiguse alal ainult abstraktselt teaduslikud, positiivset kriminaalõigusest olenevad uurimused ilmuda. Selliseid töid eesti kriminaalõigusteadlaste poolt senini pole ilmunud, sest tuleb arvestada seda, et meie teadlaste hulk kriminaalõigusteaduse alal, nagu muudel aladelgi, on väga väikene selleks, et suudetaks korraga töötada kahel suurel rindel: positiivse kriminaalõiguse loomisel ja abstraktse kriminaalõigusteaduslikkude probleemide käsitlemisel.

Senimest kriminaalõiguse alal meil ilmunud tööst võiks nimetada prof. Bjerre tööd „Die Psychologie des Mordes“. See väga silmapaistev töö on leidnud ka välismaal rohket kasutamist.

Järgmisel aastal ilmub mag. Kristalilt kriminaalõiguse üldosaline töö, mis suure põhjalikkusega käsitleb kriminaalõiguslikku õigusevastasust.

Teadusliku järelkasvu kohta kriminaalõiguse alal võiks öelda nii palju, et meie tulevane kriminaalõiguse õppetooli täitja mag. Kristal on saanud väga põhjaliku ja häa ettevalmistuse, sest mag. Kristal on muuseas saanud tervelt neli aastat töötada välismaa ülikoolides.

Kriminaalõigusega on lähedases seoses kriminalistika. Praegu on kriminalistika õpetaja koht vakantne,

kuid loodame, et see koht juba lähemal ajal täidetakse ning võib jätkuda see töö, mis kriminalistika kabineti väheste aastate jooksul juba kõrgele tasemele on viinud.“

Sõj a k r i m i n a a l õ i g u s e kohta annab põhjaliku intervjuu õppeülesannete täitja Riigikohtu liige P. Kann:

„Sõjakriminaalõiguse tundmine on meil üldiselt väga vähe levind nii advokaatide kui ka kohtunikude seas, rääkimata seltskonnast. Minu arvates peaksid üliõpilased sõjakriminaalõigust ning üldse sõjaõigust tundma, sest tulevikus kui juhtub, et meie oleme sunnitud relvad haarama oma iseseisvuse kaitseks, tuleb ka akadeemilisel perel selles võitluses mängida juhtivat osa. Sellepärast peaksid üliõpilased täieliku ülevaate evima Sõjanuhtlusseadustikust, sõjakohtupidamise seadustikust ja distsiplinaarseadustikust.“

Praegu meie kehtiv Sõjanuhtlusseadustik on koostatud Peeter Suure poolt antud *Voinski artikul'i* põhjal, mis valmis 1716. aastal Danzigis ja mis enesest moodustab pea-aegu sõnasõnalise tõlke Rootsi Karl Gustavi *Kriegsartikel Brief'*ist. Karl Gustavi *Kriegsartikel Brief* oli koostatud Gustav Adolphi *Kriegsartikel* alusel, mille mõju omal ajal oli tunda terves Põhja-Euroopas, sellega ka praegusel Eesti territooriumil.

Uus Sõjanuhtlusseadustik, mis kehtima hakkab 1. veebruaril 1935. aastal, ei erine palju vanast Sõjanuhtlusseadustikust. Huvitav on see, et uue Sõjanuhtlusseadustiku üldosa põhimõtted on võetud meie 1929. aasta Kriminaalseadustiku üldosast, ning erinevad viimasest ainult mõnes üksikasjas. Tulevase sõjakohtupidamise seadustikuga kavatakse sõjakohtupidamise kord võimalikult lähedale viia harilikule kohtupidamise korrale. Sellega langeks ära Sõjakohtu vastaste väide, et meie paremad rahvapojad, kes kaitseväes teenivad, alluvad halvemale kohtupidamise korrale ja halvemale kriminaalseadusele kui harilikud kodanikud.

Praegu, kus reformitakse kaitse-

väge, sõjanuhtlusseadustikku ja sõjakohtupidamise seadustikku, tuleks reformeerida ka sõjakohtuid. Praegu on meie alamaks sõjakohtuks rügemendikohus. Rügemendikohus pole aga sõna tõsisel mõttes üldse kohus, sest kohtunikud sellesse määrab rügemendi ülem. Edasi, rügemendi ülem on ise ka süüdlase kohtu alla andjaks ja rügemendi kohtu otsuste kinnitajaks, kusjuures tal on õigus teatavil juhtudel karistust suurendada või vähendada. Siin on ülemuse võimule ohvriks toodud kõik kohtupidamiskorra põhimõtted. See pole aga kooskõlas meie Põhiseadusega.

Rügemendikohtute isa — kindral Smeretinski, kindralid Dolgorukov, Grünvald ja teised, kes rügemendikohtute loomisest osa võtsid, ei tahtnudki rügemendikohtule kohtu iseloomu anda ja tema päale kohtu funktsioone panna, vaid arvasid, et rügemendi kohtud peavad olema nõuandvad komisjonid rügemendi ülema juures. Kui nõuandvaile komisjonidele tuleb rügemendi kohtutele ka praegu vaadata. Niisugune kord meie oludes edasi kesta ei või, sest nagu teada, on rügemendikohtute alluvus pisut suurem kui rahu kohtute alluvus. Rügemendikohtud praegusel kujul tuleksid likvideerida. Nende asendamiseks on kaks võimalust. Esiteks, anda kõik praegusele rügemendikohtule alluvad asjad Sõjaringkonnakohtule, või teiselt, ellu kutsuda iga diviisi juure üks diviisikohus praeguse rügemendikohtu kompetentsiga, kus kohut mõistaks rippumatu ja Põhiseaduse nõuete kohaselt, s. o. Riigivanema poolt ametises määratud ohvitser-jurist. Ohvitser-juriste on praegu küllalt olemas ja neid võiks saada Sõjaringkonnakohtu juures olevate kohtuametikandidaatide hulgast.

Sõjaringkonnakohtu ajutised liikmed, keda praegu 4 kuu päale määrab Kaitseminister, tuleks määrata põhiseaduses ettenähtud korras, s. o. Riigivanema poolt. Sõjaringkonnakohtu ajutisteks liikmeteks peaks tulevikus võima määrata ka kaitseväge ametnikke, kes oleksid väga kasulikud Sõjaringkonnakohtus kaitse-

väe majanduslikku ellu puutuvate küsimuste arutamisel.

Riigikohtu kriminaalosakond täidab Riigikohtu seadusega temale pandud ex-Vene pääsõja- ja päämerikohtu ülesandeid. Riigikohtu kriminaalosakond arutab Sõjaringkonnakohtult tulnud asju mitte kassatsiooni, vaid revisjoni korras, sest SKS § 1041 põhjal ta võib ka ise kohtualusele karistuse määrata, kui ta leiab, et Sõjaringkonnakohtu poolt on karistus ekslikult määratud. Pääle selle Riigikohtu kriminaalosakond arutab sisuliselt sõjakohtute asju veel erakaebuste (SKS § 1049 jj.), Uuendamispalvete (SKS § 1056 jj.), seaduses ettenähtud juhtudel kohtu alla andmise puhul (SKS § 562 p. 5) jne. Ka teostab Riigikohtu kriminaalosakond järelevalvet Sõjaringkonnakohtu ja sõjaringkonnakohtunikude tegevuse üle. Nende Riigikohtu kriminaalosakonna pääle pandud funktsioonide korralik täitmine nõuab, et Riigikohtu kriminaalosakond, kui pääsõja- ja päämerikohus, ei jääks võõraks kaitsevägele, vaid ta peab olema kaitsevägega alalises ühenduses. Seda siset kaitsevägega võiks luua ja alal hoida sel teel, et üks Riigikohtu kriminaalosakonna liikmetest kuulaks kas ex officio või mõnel muul alusel Kaitseministeeriumi nõukokku, nii oleks ta alati kontaktis kaitseväge ellu puutuvate küsimustega ning saaks osa võtta ka kaitseväge puutuvate seaduseelnõude koostamisest.“

Olles lõpetanud oma väga huvitava mõtteavalduse sõjakohtute vajaliku reformi üle, tähendab riigikohtunik P. Kann, et seltskonnas on sageli kuulda arvamust, et Sõjaringkonnakohus, kui permanentne kohus, on põhiseaduse vastane, sest Põhiseaduse § 74 järgi on erakorralised kohtud lubatud sellekohase seaduse piirides ainult sõja ajal, kaitseesisukorras ja sõjalaevadel.

„See arvamus on põhjalikult ekslik, sest Sõjaringkonnakohus pole mitte erakorraline kohus, vaid erikohus, sellega normaalne kohus. Erikohtud pääle sõjaringkonnakohtu on veel näiteks noortekohus, vaimulik kohus, kaubanduskohus jne. Erikoht-

ud on loomulikult meie põhiseaduse poolt lubatud igal ajal. Põhiseaduse § 74 tähendatud erakorraliste kohtute all mõistetakse Sõjaväljakohtuid ja muid erakorralisi kohtuid.“

Sõjakriminaalõiguse käsitamise kohta ülikoolis tähendab härra P. Kann:

„Praegu loen ma sõjakriminaalõiguse eriküsimusi vabatahtliku ainenena kolmandat semestrit. Loengud on kaks tundi nädalas, sellest ühe tunni pühendan Sõjanuhtlusseadustiku ja teise Sõjakohtupidamise seadustiku käsitlemisele. Minu arvates tuleks aga see aine teha sundslikuks, sest iga jurist peab tundma seadusi, mille režiimi alt pool eesti rahvast läbi käib. Kuna aga Sõjakriminaalõigust praegu kuski ülikoolis ei loeta (loeti enne maailmasõda ainult Viini ülikoolis), siis peab meie ülikoolile tänulik olema selle eest, et ta Sõjakriminaalõigust vabatahtliku ainenagi lubab käsitleda.“

Tööst kriminaalprotsessi alal jutustab õppeülesannete täitja Riigikohtu prokurör R. Rägö järgmist:

„Kriminaalprotsessi õppimisel sünnitab üliõpilastele suuri raskusi võrdleva kriminaalprotsessi osa. Pääle maailmasõda on väga paljudes, mitte ainult suurtes, vaid ka väikestes riikides välja töötatud ja kehtima pandud moodsatele põhimõtetele rajatud kriminaalprotsessi koodeksid. Peaegu kõik nendest uutest protsessi koodeksitest on aga tõlkimata nendesse keeltesse, milles nad meie üliõpilastele oleksid kättesaadavad. Nii on näiteks Tšehhoslovakkias ja Jugoslaavias kehtima pandud uued, hästi väljatöötatud kriminaalprotsessi koodeksid. Meile pole need koodeksid aga kahjuks keelelt kättesaadavad. Kuid raskusi on küllalt suurrahvastegi, näit. prantsuse, eriti aga itaalia ja poola uema seadusandlusega tutvunemisel. Poola uus kriminaalprotsessi koodeks on osalt prantsuse, osalt saksa keelde tõlgitud ning prantsuskeelde tõlgitud osa on meie üliõpilastest ainult vähestele kättesaadav.

Aastate kestel on kriminaalprotsessi praktilistel töödel seminare korraldatud, kus on süstemaatiliselt käsitletud küsimusi kriminaalprotsessi alalt. Nii oli ühel poolaastal tööde üldteemaks „noorte kohus“, teisel poolaastal „süüdistus ja süüdistamine“ etc. Teemasid on käsitletud võrdleva kriminaalprotsessi seisukohalt, kusjuures aluseks on võetud uuemad kriminaalprotsessi seadustikud. Literatuur on olnud inglise-, prantsuse-, saksa- ja venekeelne.

Praktiliste tööde osa kriminaalprotsessi alal on väga tähtis. Sellepärast on kriminaalprotsessi õpetamisel nii teoreetilisele osale kui ka praktilistele töödele pühendatud ühe võrra tähelepanu. Praktilised tööd jagunevad kahte ossa: 1) üksikute kaaste analüüs ja poolte vaidlused, 2) seminar referaatidega üksikute protsessi instituutide üle võrdleva protsessuaalõiguse seisukohalt.

Käesoleva aasta lõpuni kehtib meil ex-Vene 1864. aasta kriminaalkohtupidamise seadustik. 1935. aastast pääle aga hakkab kehtima dekreediga maksmapandud uus kriminaalkohtupidamise seadustiku eelnõu. Uue seadustiku eelnõu koostati Vene 1900. aasta Muravjovi kriminaalkohtupidamise seadustiku projekti järele. Tuleval aastal kehtima hakkav uus kriminaalprotsessi koodeks on tema koostajate arvates ajutine seadustik, millele aastate pärast peab järgnema uus, põhjalikult väljatöötatud seadustik. Juba mitmendat aastat töötan ma selle tulevase kriminaalprotsessi koodeksi kava väljatöötamise juures.

Uue kriminaalprotsessi koodeksi kehtima hakates tekib loomulikult tarvidus seda protsessi käsitava kirjanduse järele. Esimestest tööddest sellelt alalt võiks nimetada minu kriminaalprotsessi õpiraamatut, mis ilmub järgmise aasta lõpuks ja kohtuministeeriumi nõuniku K. Matto poolt toimetatavat kriminaalprotsessi seadustikku ühes kommentaaridega, mis vist juba õige varsti ilmub.“

Kultuuri ja tehnika arenguga muutub elu üha enam komplitseerituks. Koos kõikide ühiseluliste nä-

Üliõpilaskonna tervisliku ankeedi andmeid

Selgroog.

Kauaaegne koolitöö ei ole jätnud mõju avaldamata üliõpilaste tervisele. Selgemini avaldub selle mõju nägemisele, mida eelpool vaatleme, ja eriti ka selgroo kujule.

3354 vaatlusalusest üliõpilasest omab täiesti normaalse selgroo 2486 üliõpilast ehk 74,1%, kuna ülejäänud 25,9% omavad kergemaid või raskemaid selgroo defekte. Selgroo defekte omavad enamal juhul meesüliõpilased. Nendest normaalse selgrooga on ainult 1564 ehk 69,7% vaatlusalust. Naisüliõpilaste hulgas selgroo defekte leidub märksa väiksemal määral. Siin normaalseid on 83,1%. Need selgroo defektid on enamasti kerged. Väga raskeid selgroo vigu on vähe: niihästi mees- ja naisüliõpilastel alla 1%.

Vaadeldes meesüliõpilaste selgroo kuju mitmesugustelt alustelt, väärrib nimetamist, et suuremal hulgal selgroo defekte esineb tööliste ja teenijate lastel. Sama võib öelda ka usuteaduskonna ja metsaosakonna üliõpilaste kohta. Naisüliõpilaste juures aluste järele suuri kõikumisi märgata ei ole.

Närvisüsteem ja meelteorganid.

Nägemine. Nägemise vaatlemisel ei ole meil käsitada andmeid kõigi läbivaadatud üliõpilaste kohta, kuna nägemise hindamine arstide poolt ei ole olnud ühtlane. Arstid, kellel on puudunud sellekohased abinõud, on sageli nägemise märkinud prillikliasi numbriga. Juhtuvatest arusaamatustest hoidumiseks tulid sellekohased tervislehed läbitöötamisel kõrvale jätta.

Üliõpilaste nägemise kohta esitame väikese kokkuvõetud tabeli:

	mehed:		naised:	
Normaalne	1,0	1116	ehk 51,5%	561 ehk 51,3%
Üsna hää	0,9—0,7	369	„ 17,0%	185 „ 16,9%
Keskmine	0,6—0,4	218	„ 10,0%	128 „ 11,7%
Nõrk	0,3—0,1	466	„ 21,5%	220 „ 20,1%
Kokku	2169	„	100 %	1094 „ 100 %

Nagu selgub, on meeste ja naiste nägemine kujunenud võrdlemisi ühtlaselt.

Läbitöötamisel arvati välja parema ja vasaku silma nägemisvõime eraldi. Et aga mõlema silma nägemisvõime kokkuvõttes peaaegu võrdne on, siis käsitame siinkohal, vaa-

delles nägemist vanemate ühiskondlase kihistuse, teaduskondade ja vanuse järele, ainult parema silma kohta olevaid andmeid.

Vanemate ühiskondliku kihistuse järele tulevad ilmsiks suured lahku minekud mees- ja naisüliõpilaste juures. Meesüliõpilastes parema nägemise omavad suur- ja väikepõllupidajate ja kapitalist elavate lasted, kuna isetöötajate väikeettevõtjate lapsed omavad suhteliselt kõige halvema nägemise. Naisüliõpilastest parema nägemisega on suurpõllupidajate ja ametnike lapsed, kuna hal-

vema nägemisega on väikepõllupidajate ja palgalistega ettevõttepidajate lapsed.

Teaduskondade suhtes tuleb välja tõsta parema nägemisega meesüliõpilasi põllumajandusteaduskonnas ja metsaosakonnas ning naisüliõpilasi õigusteaduskonnas. Halvema nä-

hetege muutub keerulisemaks ka kuritegevus. Kuna kuritegevuses tänapäeval väga raffineeritud võtteid tarvitatakse, siis on paratamatu, et ka kuritegude jälgimise tehnika aina täiuslikumaks peab muutuma. Kuritegude jälgimise üle on selle tõttu tekkinud omaette teaduslikdistsipliin — kriminaaltehnika või kriminalistika.

Kriminalistika õppetool on praegu vakantne, sellepärast pöördume kriminalistika kabineti assistendi härra R. Öunapi poole, kes selle huvitava teaduseharu kohta jutustab järgmist:

„Kriminaalkohtu pidamiseks vajalikke andmete ja asitõendite muretsemisel on kriminalistikal oluline osa. Sageli on ta isegi ainukeseks vahendiks andmete hankimisel, sääljuures aga ka küllaldaseks vahendiks, kui andmete hankimisel

toimitakse vastavalt teaduslikele nõudeile.

Meil rajati kriminalistika kabinett ülikooli juures 1927. aastal. Kriminalistika kabineti lühikese eluea kestel on kabineti täiendamise alal saavutatud tähelepanuväärivaid tulemusi. On muretsetud erialalist kirjandust kabineti raamatukogule, ning praegu võib selle raamatukoguga juba täiesti rahule jääda. Siis on muretsetud kriminalistika alal vajalikke aparate ning nendegi poolest on kabinett praegu võrdlemisi hääs seisukorras. Nii on ostateud *quartzlampe*, mille abil võib uurida keemilisi aineid, mineraale, teha ülesvõtteid jne. Sellega võib selgitada muuseas ka igasuguseid võltsimisi. Näiteks saadeti aasta tagasi ühest välisriigist siia uurimiseks mõned huvitavad ajaloolised dokumendid 16. sajandist, millest

uurimisel mõned osutused võltsituits.

Kriminalistika, kui õppeaine, evib ülikoolis iseseisva tähtsuse ja kui praegu seda ainet ei loeta, siis tuleb seda pidada ajutiseks nähtuseks. Uue kriminaalkohtupidamise seadustiku järele tõuseb politsei juurduse iseseisev tähtsus. Politsei protokollid seatakse kokku vaatluste põhjal, vaatlemine nõuab aga vaatlajalt erilist ettevalmistust. Nii on muidugi väga arusaadav, et politseikoolis kriminalistikal õppeainena suur tähtsus on. Kuid vaatlusi peavad toimetama ka kohtu uurijad ning vaatlusi mõistma hinnata kohtunikud. Nende ettevalmistajaks on õigusteaduskond, sellega on vajalik, et ülikool tulevastele kohtu uurijatele ja kohtunikudele kriminalistika alal ka vajaliku ettevalmistuse annab.“

gemisega meesüliõpilasi leidub kõige rohkem filosoofia- ja usuteaduskonnas.

Vanuse järele vaadeldes meesüliõpilaste nägemist võib märkida noorem eas (17—19 a.) suuremal arvul eeskujuliku nägemisega üliõpilasi. 20—29. eluaastani see arv langeb ja hakkab uuesti tõusma alates 30. aastast. Naisüliõpilaste juures sellist korrapärasust märgata ei ole.

Värvitundmine. Värvipimedus näib olevat meesüliõpilaste haigus, kuna ankeedis ainult ühel naisüliõpilasel värvipimedust on leitud. Sellepärast tuleb kõik alljärgnevat lugeda meesüliõpilaste kohta käivaks.

Peasjalikult esineb roheline-punane värvipimedus ja vähemal määral ka sinine-kollane. Absoluutselt värvipimedust leidub ainult 3 juhul, kusjuures mõlemates silmades ühel ja samal isikul seda ei esine. Üldse värvipimedust leidub 79 meesüliõpilasel (3,5%). See arv jaguneb protsentuaalselt väljendatult rahvuse järele järgmiselt: juudid — 8,7%, eestlased — 3,5%, sakslased — 2,7% ja venelased 2,0%. Teistest rahvustest üliõpilastel värvipimedust läbivaatusel ei leitud. Eriti rohkel arvul värvipimedust tuleb ette juutidel, mis arvatavasti tõstab ka kaubanduse alal tegutsejate laste värvipimeduse protsendi (9,1), kuna juudid enamuses on pärit sellest kihistusest. Suur % värvipimedust esineb ka vabakutseliste lastel (7,7%). Sündimiskoha järele värvipimedust vaadeldes võib mainida suurt protsenti värvipimedust Tallinnast pärit olevate juures.

Silmahaiguste alal tuleb esijoones mainida üliõpilasi, kel üks silm täielikult nägemisvõime on kaotanud. Neid on 10 meesüliõpilast. Tähtsamate haigustena esinevad konjunktiivi haigused ja refraktsiooni vead. Konjunktiivi haigusi esineb meesüliõpilastel 51 juhul (2,3%), nendest limanaha põletik 40 juhul ja lauvereu põletik 10 juhul. Marjad silmas on ainult ühel üliõpilasel. Refraktsiooni vigu on 121 mehel (5,4%) ja 16 naisel (0,5%), sellest tähtsamana lühinägelikkus 107. mehel (4,8%) ja 15 naisel (0,4%).

Muudest vigadest võis mainida kõõrdsilma ainult naisüliõpilastel 7 juhul.

Kuulmine on normaalne 2121 meesüliõpilasel (94,5%) ja 1054 naisüliõpilasel (95,0%). Järelikult leitud kuulmise defekte 124 meesüliõpilasel (5,5%) ja 55 naisüliõpilasel (5,0%). Nendest väärrib nimetamist 6 meesüliõpilast ja 3 naisüliõpilast, kellel üks kõrvadest on täiesti kurt. Ülejäänutel on kuulmine nõrk või vähe nõrgenenud kas ühest või mõlemast kõrvast.

Kõrvahaigused esinevad meestel 54 juhul (2,4%) ja naistel 14 juhul (1,3%). Peamise haigusena leidub keskkõrva põletikku: 30 mehel (1,3%) ja 7 naisel (0,6%). Teisi haigusi, nagu kõrva katarri, trumminaha riket jne. on väga vähe.

Põetud haigused.

Nakkushaigused. Siinkohal käsitleme haigusi, mis üliõpilased on põdenud enne tervishoidliku ankeedi korraldamist. Nakkushaigusi on põdenud ühtekokku 2719 üliõpilast. Nakkushaigusi ei ole põdenud 523 meesüliõpilast (23,3%) ja 112 naisüliõpilast (10,1%). Huvitavana esineb siin asjaolu, et meesüliõpilasi-põdenuid on suhteliselt üle kahe korra rohkem, haigusjuhte langeb aga naisüliõpilaste päale rohkem. Iga meesüliõpilase päale langeb vähe üle ühe haiguse, igale naisüliõpilasele aga 2 haigusjuhtu.

Esineb peamiselt neli põetud nakkushaiguste liiki: rõuged, sarlakid, leetrid, kurgutõbi. Rõugeid on põdenud 145 meesüliõpilast (6,5%) ja 54 naisüliõpilast (4,9%). Sarlakid: 638 m (28,4%) ja 359 n. (32,4%). Terviserikke on jätnud sarlakid 20 mees- ja 26 naisüliõpilasele. Eriti halvasti on mõjunud sarlakid kuulmisele. Leetrid: 1341 m. (59,7%) ja 873 n. (78,7%). Nimetamisväärsel arvul terviserikkeid leetrid pole jätnud. Kurgutõbi: 234 m. (10,4%) ja 168 n. (15,2%). Muud nakkushaigused: 455 meest (20,3%) ja 410 n. (37,0%). Nakkushaigusi põdenuid kuulub kõige rohkem ametnikkude ja vabakutseliste, kõige vähem aga väiketalupidajate

kihistusse. Õeldu on maksev mõlemast soost üliõpilaste kohta.

Muud haigused. Mitmesuguseid defekte on omanud lapsena 491 meesüliõpilast (21,9%) ja 226 naisüliõpilast (20,4%). Peamiselt on esinenud halb nägemine, kuulmine, kogelemine ja krambid. Kopsu-, südam-, neeru- ja inglishaigust on põdenud 713 m. (31,8%) ja 319 n. (28,8%), suurem osa nendest on põdenud kopsuhaigust.

HINGAMISORGANID.

Kopsuhaigusi üliõpilaste hulgas on kokku 148 juhul (4,4%), neist m. 108 (4,8%) ja n. 40 juhul (3,6%). Järelikult on kopsuhaiged meesüliõpilaste hulgas arvuliselt ja protsentuaalselt rohkem. See arv näib olevat liiga väike. Tegelikult peaks kopsuhaiged olema enam, ja võib öelda, et neid ongi kindlasti enam, kui arvesse võtta seda, et ankeedis esines väga palju kahtlasi juhte, mille kindlakstegemiseks soovitati röntgenoloogilist vaatlust. Loomulikult ei saanud neid juhte arvestada, kuna ei teatud, kas antud juhul on haigusega tegemist ja nimelt millisega. Nimetatud kaasvõitlejad ei lasknud ennast aga täiendavalt läbi vaadata, mispärast tuleb kopsuhaiguste vaatlust teatud mõdul lugeda puudulikuks. Kopsuhaiguste kohta (samuti ka teiste haiguste suhtes), võeti arvesse ainult sellised haigusjuhud, mis arstide poolt olid täielikult kindlaks määratud.

Tuberkuloosihagete arv moodustab 2,5% üldisest üliõpilaste arvust, arvuliselt 84 üliõpilast, nendest mehi 57 (2,5%) ja naisi 27 (2,4%). Piiratud ruumi tõttu käsitleme tuberkuloosi koos teiste kopsuhaigustega, kuna ta ongi ka kopsuhaiguste hulgas enamuses.

Kopsuhaigus esineb kõige vähem kapitalist elavate kihistuses. See on tingitud vististi sellest, et mainitud kihistuses enamuse moodustavad majaanikud, kellel on võimalik pakuda oma lastele paremat eluruumi. Selles kihistuses kopsuhaiged naisüliõpilasi ei ole, meesüliõpilasi on ainult 2,5%. Samuti on vähe kopsuhaiged meesüliõpilasi vabakutseliste

ja jõukamate talupidajate laste hulgas (mõlemas 3,8%). Eriti palju kopsuhaiged on aga tööstusomanikkude poegade hulgas (8,2%).

Teaduskondade järele kopsuhaiged meesüliõpilasi on kõige rohkem loomaarstiteaduskonnas (5,7), eriti vähe aga filosoofiateaduskonnas (2,5%). Naisüliõpilasi-kopsuhaiged kõige rohkem on õigusteaduskonnas (5,1%).

Kopsuhaiged vaadeldes vanuse järele saame järgmise pildi:

Vanus:	mehed:	naised:
17—19	0,9%	1,0%
20—24	3,8%	3,4%
25—29	5,4%	6,1%
30—34	9,8%	6,0%
35—	7,6%	

Selles tabelis esineb teatav korrapärasus: kopsuhaiguste % tõuseb vanuse kasvuga ja saavutab kulminatsiooni 30. eluaasta ümber, mil ta langema hakkab. Huvitav on, et tuberkuloosi-haiged üle 35-aastaste üliõpilaste hulgas ei ole.

Et saada teada, kuidas mõjuvad eluviisid kopsuhaigustele, selleks vaadeldi viimaseid seoses sportimise ja karskusega. Selgub, et sportimine mõjub hästi üliõpilase tervisele. Sportijate hulgas kopsuhaigust esineb m. 2,9% ja n. 2,3%. Kui arvestada üldist kopsuhaiguste % (meestel 4,8 ja naistel 3,6), siis näeme, et sportijate hulgas haiged on vähe. Selle vastu aga mittesportijate seas on kopsuhaigete % mitmekordne, võrreldes sportijatega. Õeldu on maksev mõlemast soost üliõpilaste kohta.

Loogiliselt mõeldes peaks karsked eluviisid hoidma inimest haigestumisest. Ankeedist selgub aga, nagu osutuks see väide ekslikuks: mittesuitsetajate ja täiskarsklaste hulgas tuleb ette rohkem kopsuhaiged kui suitsetajate ja alkoholitarvitajate hulgas. Sel alusel kopsuhaiged üliõpilased jagunevad järgmiselt:

	mehed:	naised:
Suitsetajad	4,3%	4,4%
Mittesuitsetajad	5,5%	3,5%
Alkoholitarvitajad	4,5%	3,5%
Täiskarsklased	5,8%	3,7%

Nagu tabelist nähtub, moodustavad erandi suitsetamise suhtes nais-

üliõpilased. Ei tohi aga sellest tabelist teha veel järeldust, et suitsetamine ja alkoholi tarvitamine hoiab inimest haigusest. Siin peab arvestama asjaoluga, et haigestumisel loobutakse niihästi suitsetamisest kui ka alkoholi tarvitamisest. Päälegi esinevad alkoholitarvitajate hulgas enamuses juhulikud alkoholitarvitajad, mispärast need andmed ei luba teha kaugelekuündivaid järeldusi.

Kurgu- ja ninahaigused. Kurguhaigust tuleb ette 196 meesüliõpilasel (8,7%) ja 99 naisüliõpilasel (8,9%). Tähtsamate kurguhaigustena esinevad mandlid ja *pharyngitis* — akuutne ja krooniline. Huvitava juhuna esineb ühel meesüliõpilasel hundikurk. Ninahaigust esineb 196 mehel (8,7%) ja 61 naisel (5,5%), peamiselt limanaha põletik ja verejooks, viimane eriti naisüliõpilastel — 26 juhtu.

Vereringe elundid.

Südamehaigust on meesüliõpilastel naisüliõpilastest rohkem, nimelt m. 113 juhtu (5,0%) ja n. 27 juhtu (2,4%). Sagedamini esinevad haigused on mitraalklapi vead, südame neuroos ja südame laienemine.

Südamehaiguste vaatlusel vanemate ühiskondlise kihistuse järele on märgata mõningaid erinevusi, mida aga siinkohal pikemalt ei käsita. Selle asemel konstateerime, vaadeldes südamehaigust vanuse järele, haiguste arvu tõusu vanuse kasvamisega, missugusest reeglipärasusest erineb kõige nooremate meesüliõpilaste grupp, kus haiged on tublisti rohkem järgnevatest gruppidest.

Vanus:	mehed:	naised:
17—19	5,8%	2,1%
20—24	4,3%	2,2%
25—29	5,4%	3,5%
30—35	5,8%	3,0%
35—	6,7%	—

Südamehaiguste kohta, seoses sportimisega, maksab kopsuhaiguste puhul öeldu, s. o. sportijate hulgas esineb südamehaigust vähe.

Vaadeldes südamehaiged meesüliõpilasi suitsetamise ja alkoholi tarvitamise suhtes, näeme suitsetajate hulgas suuremat protsenti südamehaiged (5,3%), kui mittesuitseta-

jate hulgas (4,8%). Karskusküsimuses on asi vastupidine: siin südamehaiguste % on täiskarsklastel 5,6 ja alkoholitarvitajatel 4,9.

Pulss üliõpilastel on peaaegu kõigil korrapärane. Korrapäratut pulssi on ainult 27 juhtu.

Vererõhe suurus oleneb väga mitmesugustest tingimustest. Siin tuleb arvesse võtta kõigepäält inimese kehalisi omadusi ja ka väliseid tegureid, nagu aastaega, toitu, alkoholitarvitamist jne.

Ankeedi andmeid vaadeldes peab konstateerima, et meesüliõpilase vererõhe on normaalsest kõrgem, kõikides peasjalikutel 110 ja 134 vahel, nimelt 1556 juhtu. Äärmine vererõhe ulatub üheltpoolt 70-ni ja teiselt poolt 174-ni. Naisüliõpilaste vererõhe avaldub palju kitsamates piirides, ulatudes 85-st kuni 154-ni, kusjuures suurem hulk juhte langeb 100—120-ni, nimelt 826 üliõpilasel. Vererõhe kohta on saadud ankeedi läbitöötamisel väga rikkalik materjal, mida aga siinkohal võimatu laiemalt käsitada.

Hambad.

Õeldakse, et inimese hambad on kultuursuse näitajaks. Sel väitel on öieti kaks külge. Esiteks kultuurinimene hoolitseb paremini oma hammaste eest, mispärast nad peaksid olema tervemad. Teisest küljest võttes aga kultuurinimene rikub oma hambad põhjalikult oma liiga kultuurse toiduga.

Viimasest seisukohast asjale vaadates, võiks öelda, et üliõpilased tõesti esinevad kultuursetena, kuna üliõpilaste hulgas täiesti terveid hambaid on väga vähestel, nimelt 228 ehk 6,8%. Naisüliõpilaste hulgas on tervete hammastega isikuid suhteliselt ligi kaks korda vähem.

Hambaid puudub 1668 isikul (49,9%), nende hulgas naisüliõpilasi tunduvalt vähem. Enamusel üliõpilastest puudub 1—2 hammast, kuna aga kõige suurem puudevate hammaste arv ühel isikul on 15.

Vigaseid hambaid (plommimata) on 1763 üliõpilasel (52,8% üldarvust). Plommida oma hambaid on lasknud 2624 üliõpilast (78,5%). Kümnelt isikul on plommitud enam kui 20 hammast iga üksiku kohta.

Nõmme kingsepad „Vanemuises“

Aleksis Kivi on jäädvustanud oma teostes ürgsoomelist, tahaks isegi öelda: ta on loonud standardtüüpe kogu soome-ugrilaste rahvatõu jaoks. „Seitsme venna“ ja „Nõmmekingseppade“ peatüübid on oma vitaalsuses ja äärmuslikkusest arenenud jonnakuses meilegi hingelähedased, -sugulased. A. Kivi 100 a. sünnipäev leidis teenitult määratud tähelepanu Soomes, kujunes Soome haritlaskonna manifestatsiooniks, sealse rahvusliku vaimukultuuri ja kirjanduse võidupäevaks. Aleksis Kivi mälestuse hindajaid leidus paljudes teisteski Euroopa maades. Nõrk vari soomlaste vaimustusest ja

oma mehe hindamise tahtest tungis Eestissegi — maale, kus pole ükski poeet kuulus,

„Vanemuise“ teater, kui üks meie vaimukultuuri hällidest, hindas „Nõmmekingseppade“ repertuaari võtmisega Aleksis Kivi osatähtsust ka Eesti elus. Küigi tükk on eluliselt ja tugevalt joonistatud tüüpidest hoolimata pisut vanamoeline — eriti lõpus, — võis sel korral siiski rahuldustundega teatrilt lahkuda.

Tänapäeval „Nõmmekingseppade“ terviklikult lavastamisel osutub just suuremaks komistuskiviks tüki pikkus, mis peamiselt sünnib õpetliku ja moraalitseva osa arvel. Lavastaja oli teostanud rohkesti kärpeid ja viiendas vaatuses esimese ja teise pildi liitnudki. Tulemusena kaotas komöödia ühtlase rahuliku arenemise näol, ent seda paremini pääsivad mõjule üksikud efektsemad stseenid. Lohisevate vahetalade kõrvaldamine, mis nagu summutajad kahandavad meeletolu, oli seega õigustatud.

Lavastuse esimene vaatus algas tubli pettumusega. Mäng oli kobav ja ebauhtlane. Kingseppmeister Topias (R. Ratassepp), muidu päris nauditav kuju, täis käsitöölise uhkust ja edevust, kaotas kokutamise näol palju teksti, Topiase kasvandik Jaana (K. Tanilov) mõjus vahakuju- ja kahjuks ei suutnud edaspidigi oma osa elustada. K. A. Rüütli noorest sepast Kristost sai elava inimese asemel hädine esimene armastaja. Peatähelepanu aga köitis Esko, millist osa kandis debüüdinaus näitleja A. Rebane. Kuju jäi algul kobavaks ja otsivaks ning mitmelgi korral tekkis kartus, et Es-

kost, mida A. Kivi ikkagi mõistnud ürgsoomelise jõuallikana, isemeelena ja pisut varjutatud mõistusega mehena, tehakse operetlik lollakas. A. Rebane valmistas eeltoodud arvamus osas pettumuse. Teise vaatuses pulmastseenis ja eriti kolmandas vaatuses haavunud ja joohtunud mängides köitis ta, muutus meeldivakski ja andis tõesti segu ürgjõulisust, naiivsust ja piiratud valgustusega mõistust omavast mehest. Lõi tüübi, millisena oli see meeles mõlknud A. Kivi „Nõmmekingseppasid“ lugedes.

Lõputseen jäi juba meie ajale mittedsobiva moraalkülluse ja sentimentaalsuse tõttu kahvatuks.

Teistest kujudest väärib komplimenti J. Kulli köster Sepeteus. Tugev vanatestamentlik usumehe joon leidis üpris hästi paaritamist tubli annuse variseerlikkusega. Tobiase naine Martta seisis A. Tannebaumi isiku tõttu kindlais kätes. Käre-meelsena, mehe eest mõtlevana, perekonna eest hoolitsevana ja karmi karistajana maises maailmas liikus ta laval nagu tulihark. H. Pilleri Iivari raketina sähvatavas ägemeelsuses ja viiulimängija Teemu (E. Pärn) suutsid tabada lihtsa, ka puukko't armastama soome poisi joont. Teised näitlejad jäid hoopis verevaesemaks. J. Pöder, mängigu ta prints või Mikko Vilkastust, jääb ikka J. Põdraks. A. Kargaja ametist tagandatud politseinik Sakerina evis võimatult halva diktsiooni ja ta kergelt kujutatud tüübis võis peituda samahästi rätsep kui politseinik. Lavastuslikult kui ka mängult jäi õõnsaks ja kogu tüki ühtlast ilmet segavaks kolmas vaatus kõrtsis. Ei voolanud elu merimees Nikos (V. Kurg, kohtumees Eerikkis (E. Kruuda), Puolmatka kõrtsmik (H. Nau) ega suutnud A. Kargaja ja H. Pilleri mäng vaadust päästa. Siin ei näideldud, vaid vuristati maha teksti ja nõnda, et isegi lopsakas rahvakeel fantastiliste piltide ja võrdlustega läks kaduma.

„Nõmmekingseppade“ puhul tahaks veel äärjooni tõmmata lavastuse dekoratiivse külje juures. Dekoratsioon peab olema lavastusele täienduseks ja raamiks. Et saavu-

Täiesti tervete hammastega isikuid leidub rohkem talupidajate- ja tööliskihistuses ning eriti nooremate üliõpilaste hulgas.

Seedimiselundid.

Mitmesuguseid seedimiselundite defekte esineb 105 mehel (4,7%) ja 84 naisel (7,6%). Need defektid on peamiselt kergemad, nagu kõhu ummistus, lahtisus, puhetus jne. Raskemaid haigusi, nagu maohaavandeid j. t. esineb ainult 30 juhul, s. o. 0,9% kogu vaatlusaluste üliõpilaste arvust.

Neeru- ja põiehaigusi on ainult 16 üliõpilasel ehk 0,5% kõigist üliõpilastest.

*

Oleme sellega esitanud lühikese kokkuvõtte arstliku ankeedi andmetest. Loodetavasti avaneb asjast huvitatuile võimalus tutvuneda tervisliku ankeedi andmetega põhjalikumalt lähemal ajal.

Seiklus Budapestis.

(Antonia)

Menhert Lengyelli lustmäng 4 pil-dis. Näitejuht K. Otto, dekorator B. Rosenwald. Eesti Draamastudio, etendus Tartus.

„Antonia“ ehk „Seiklus Budapestis“ on sisuliselt õieti operett sõnalavastuse vormis. Kohati sentimentaalsena ja eksootilisena leiab see paljude rahvaste lavadel päris menukat vastuvõttu. Omal ajal kandis „Vanemuises“ „Antonia“ peaosa Liina Reiman. Sama teosega lõikab näitlejanna praegu loorbereid Soome teatris.

Eesti Draamastudio poolt „Antonia“ ringreisi repertuaari võtmine tundub aga kohatuna. Enamik teatri ringreisust möödub ju maa keskustes ja pealinna teatrikuultuuri peaks kantama sinna tõsisemal, vaimukamal kujul, kui seda pakub nimetatud operetlik lustmäng. Repertuaari sobivuse kõrval tõuseb võrd-ses tähtsuses kõne alla tükk ise — vaadatuna vaid lavateose seisuko-hast. Sisu moodustab ungari mõis-niku naise — Budapesti omaaegse iluduse ja salongikuulsuse — kõrval-hüpe linnamiljöösse — öölokaali ja armumine kaunite noorusaegade eeskujul välismaa ohvitseri. Esineb rida naljastseene, hea annus armu-mängu ja mustlasmuusikat. Et te-kiks tõeline illusioon ööst Budapestis, on vaja miljööd — mustlasmuu-sikale vähegi sarnast kapelli, eliidi restoranile võrdset dekoratiivset külge ja kõrtsimeeleolu mass-stsee-

tada mõju, ei pruugi kitsi olla val-gusefektidega, ei ka Meyerholdi viisi kas või põrandapinna katmisel meeleolule sobivate ja süvendami-seks kaasa aitavate värviliste vaipa-dega. Realistlikus miljööss liikuva näidendi juures on ju raske ja ei so-bigi igakord moodsaid võtteid rak-endada, ent iseloomustavamad, usu-tavamad tohiks id dekoratsioonid siiski olla. Tuletagem siin vaid meelde pulmastseenis Eskot, kes ta-gus tühjadest aknaraamidest näge-matuid klaase sisse, või kõrtsituba, millisel hämaral luitunud ruumil polnud soome rahvakõrtsiga küll suurt ühist.

Kuni pisimate osadeni tugeva truppi puudumisest hoolimata suutis „Vanemuine“ „Nõmme kingseppasid“ küllalt meeldivalt serveerida.

Edg. V. S.

ning elutempoga. Draamastuudio polnud võimalusi põhjamaa kar-mi õhtut asendada „öoga Doonau linnas“ — efektiivaseist dekoratsi-onidest ja paarist viuldajast on selleks liiga vähe.

„Antonia“ mängimisel parata-matu kaaslaste miljöös puudumine ku-juneks tüki edule juba suureks mi-nuseks. Näitlejaskond püüdis küll katta eelnimetatud puudusi mängu-ga, ent siingi pääsid heade, meele-olukohaste avakujudena maksvusele vaid üksikud. Salme Liiv Anto-niana suutis ilmetada „kord suur

olnud naise“ kibestust ja öölokaalis, idüllilisest mõisast väljas, suurlinna daami elujanu ärkamist. Näitlejan-na mängus leidis palju sugulusjooni Liina Reimani. Teistest osalistest Lilli Feldmanni lapselik-naiivne Pi-ri kujunes nauditavamaks kogu an-samblis. Arnold Grosstal Béla Ko-vacsina tõi oma mängu pinnalikke jooni ja suutis juba kolmandasse noorusesse jõudnud Don Juanina rahuldavat mängu pakkuda. Teised osalisel peale sõjaka Lia (Salme Reek) täitsid vaid oma kohta, jõu-des mitte ületada keskpärasuse piiri. Draamastuudio tahaks tulevikus küllalisetenduste repertuaaris oodata paremat.

Edg. V. S.

Akadeemilise Hõimuklubi aruanne

Möödunud 1934. a. I semestril pi-das Akadeemiline Hõimuklubi 4 ees-kavalist õhtut:

1) 28. veebr. 1934. Kalevala päeva puhul hõimu-aktus laiemale ringkon-nale ülikooli hoones Aia tänaval. Ka-vas: prof. M. J. Eiseini tervitus, mag. P. Ariste kõne: „Kalevala Sampo uues valgustuses“, soome üliõp. Vilho Kol-jose esitelm: „Kalevala ja nüüdne Soome noorpõlv“, mag. Aino Suitsu deklamatsioon Kalevalast, muusika-lisi ettekandeid ksv. H. Liblikult ja ksv. E. Hartmannilt.

2) 2. märtsil 1934 korraldas Ak. Hõimuklubi Soome saadiku minister Hynnise külaskäigu puhul hõimuõhtu korp! Filiae Patriae ruumes. Kavas: ksv. Ad. Okka tervituskõne, minister Hynnise sõnavõtt, prof. J. Mägiste kõ-ne: „Prof. Setälä tegevusest tema 70. sünnipäeva puhul“, lisaks koorilaule korp! Filiae Patriae koorilt ja klaveri-ettekandeid ksv. J. Raudsepal.

3) 15. märtsil 1934 Ungari Vaba-duspüha puhul aktus Üliõpilasmajas, mille kavas: dr. J. Györke avakõne, vil. H. Jänese kõne: „Ungari ja Eesti“, vil. V. Nooda esitelm: „Ungari üliõpi-laselust“, deklamatsioon ksv. E. Tile-mannilt, soololaule ungarlaselt hra Breyerilt, muusikalisi ettekandeid E. N. Ü. S. kvartetilt ja ksv. E. Sõras-son'ilt.

4) 5. mail 1934 peeti ettekandeõhtu, mille kavas soome üliõp. Vilho Kol-jose ettekanne „Mis on Soomes huvi-tavat“ ja valguspilte Soomest.

Peale eelpoolnimetatute korraldas Ak. Hõimuklubi 1934. a. kevadsemestril 3. veebr. — 20. märtsini igapäe-lalisi soome keele konversatsioon-iõhtuid ühes seltskondliku osaga.

Konversatsiooniõhtu il esitati järg-misi referaate: 13. veebr. 1934 Soome üliõp. Vilho Koljonen — „Soome lüü-rika“.

20. veebr. 1934 Soome üliõpil. J. Pukki — „Iseloomustavaid jooni soo-me hõimudest“.

13. märtsil 1934 Soome üliõpil. T. Vuorela — „Soome üliõpilaste suvete-gevusest“.

20. märtsil 1934 mag. V. Ernits — „Eesti kultuurilised välisorientatsio-nid hõimuküsimuse seisukoalt“.

Muist ettevõtteist on nimetamis-väärt Ak. Hõimuklubi korjandus liivi seminaristide hääks, mis sisse tõi 70 kr. Toetust andsid lahkest korp! Filiae Patriae, E.Ü.S. ja Ü. S. Veljesto.

18. juunist — 7. juulini toimusid Soome saatkonna ja Tartu Üliõpilas-konna toetussummade abil Ak. Hõi-muklubi korraldusel soome keele su-vikursused laiematele hulkadele õh-tuse Ühisgümnaasiumi ruumes. Kur-sus töötas algajate ja edasijõudnute grupiga ksv. E. Veidenbaumi ja soo-me üliõp. Arvo Laro juhatusel. Osa-võtjaid oli umbes 70. Suvel Eestit kü-lastanud liivi seminaristidele hankis Ak. Hõimuklubi peatuspaigad ja hoo-litses nende eest siinviibimise ajal.

Ühtlasi oli Ak. Hõimuklubi vahelt-talitajaks Tartu kooliõpilastele maja-pidamispraktika kohtade hankimisel Soome.

EDUSTUSE KOOSOLEKUID

Edustuse koosolek 12. okt. 1934. a.

Koos 19 ksv. ksv. Juhatab ksv. A. Meil, protokollib ksv. A. Vassil.

Päevakorras: 1. Protokoll. 2. Juhatus otsuste kinnitamine. 3. Suvise tegevuse aruanne. 4. Kultuurtoimkonna loomine. 5. Valimised. 6. Läbirääkimised.

Esimees tervitab kokkutulnud Edustuse liikmeid ja soovib paremat töökindamimekut eelseisvaks semestriks.

Koosoleku päevakorrast jäetakse ära punkt neljas, kuna eeltööd kultuurtoimkonna loomise küsimuses ei ole jõudnud lõpule.

1.

1. juuni koosoleku protokoll kinnitatakse.

2. Esimees kannab ette rida juhatus õppevaheaja otsuseid, millised kinnitatakse ühel häälel: SELL IX olümpiaad otsustatakse pidada 22. ja 23. septembril Tartus; C. I. E. kongressist Nottinghamis, Inglismaal, volitatakse Üliõpilaskonna esindajana osa võtma välisloimk. juhataja ksv. L. Raudsep, kes sel ajal viibib Inglismaal; asutada Üliõpilasmaja majahoidja koht senise portjee palgaga ja kuulutada nimetatud koht vakantseks; valida majahoidja kohale Elmar Alt; kutsuda külla Rootsi üliõpilaskonna välisloimkonna juhataja jne.

3.

Üliõpilaskonna suvine töö on teostunud peajasjalikult toimkondade kaudu.

Välisloimkonna juhataja poolt esitatud aruanne näitab, et endiste aastate eeskujul toimus üliõpilasvahetus Soomega. Eesti üliõpilasi viibis Soomes 13, soomlasi Eestis 7. Poolas viibisid praktikantidena 5 üliõpilast Tartust ja 12 Tallinna tehnikumist. Poola arstiteaduse üliõpilasile muretseti praktiseerimise võimalusi Tartu ülikooli kliinikutes, kuid neid ei kasutatud. 3.—17. juulini viibisid Tartus ja Tartu ümbruses 3 liivi noort kooliõpetajat üliõpilaskonna kutsel. Juuli keskel Üliõpilaskonna kutsel külastas Tartut Rootsi üliõpilaskonna esindaja, kes pidas läbirääkimisi koostöö võimaluste üle Eesti ja Rootsi üliõpilaskondade vahel. XVI C. I. E. kongressist Nottinghamis võttis osa Üliõpilaskonna esindajana välisloimkonna juhataja: Välisloimkond tegi eeltöid Šveitsi ja Tšehhoslovakkia üliõpilasekursioonide vastuvõtuks, kuid need jäid tulemata osavõtjate arvu vähesuse tõttu. Samuti jäid teostamata SELL olümpiaadi puhul Tartusse kavatsatud ekskursioonid.

Rahvusvahelise Üliõpilasliidu (C. I. E.) XVI kongress peeti tänava 10.—21. aug. Nottinghamis, Inglismaal. Kongressist võtsid osa 18 üliõpilaskonda 140 esindaja kaudu. Kongressil valitses rahulik ja sõbralik koostöö ning tõsine töötahe. Kongressi ajal korraldas liidu III —

üliõpilasreiside ja rahvusvaheliste suhete komisjon oma 10. aasta tegevuse puhul näituse üliõpilasreiside arengust, kus statistiliste materjalide ja muude väljapanekute kaudu anti huvitav pilt nimetatud alast. Teiste üliõpilaskondade kõrval esines ka Eesti üliõpilaskond Eesti tutvustamise mõttes. — C. I. E. järgmine kongress peetakse 1935. a. Tšehhoslovakkias ja samal aastal olümpiaad Budapestis.

Majandustoimkonna juhataja oma tegevusaruandes märgib: suvel on üliõpilasmajas remonditud köök, portjee korter ja teisi eluruumi. Teenijaskonnas on toimunud muudatus: kaotati ära portjee amet, öeldi teenistusvahekord portjeeaga üles ja asutati uus, majahoidja amet. Kohale valiti uus isik, kelle hooleks peale portjee ülesannete on lugemislaua korrashoid, parandustööd ja tänava pühkimine. Samuti sündis muudatusi söögisaali personaali komplekteerimisel. 9. oktoobril korraldati ankeet söögisaali olukorra kohta, mis ei ole veel kokku võetud.

Kehalise kasvatus toimkonna hooleks oli SELL IX olümpiaadi eeltööde tegemine ja lähem korraldus. Olümpiaad toimus 22. ja 23. sept. Tartus Tamme staadionil. Osa võtsid kõik neli SELL üliõpilaskonda kokku 72 võistlejaga. Esimesele kohale tuli Eesti, siis Soome, Leedu ja Läti. Kõigile võistlustest osavõtjatele anti mälestusmärk ja medal esimeste kohtade võitjale. Võistlused leidsid publikus poolehoidu ja neid võib kõigiti kordaläinuks pidada.

Kõik esitatud aruanded võetakse vastu.

5.

Ksv. ksv. Erich Suurvälja ja Helmut Takenbergi lahkumisega Edustusest on vabanenud välisloimkonna ja „Üliõpilaslehe“ toimkonna liikme koht. Välisloimkonda valitakse ksv. Rudolf Steinmann ja „Üliõpilaslehe“ toimkonda ksv. Harald Pello.

AKADEEMILISI TEATEID

ÜLIKOOLI LÕPETASID:

ÕIGUSTEADUSK.: Karl Kolberg ja Oskar Saaremaa; arstiteaduskonnas Erika Perdi (Pärdi).
USUTEADUSKONNAS: Otmar Pello; PÖLLUMAJANDUSTEA-

DUSKONNAS: Oskar Freivald, Elmar Jaska, Alfred Lüüs, Adele Narrits, Arnold Päev, Kristjan Saar, Schaja Sack, Richard Tomson, Paul Viia, Karl Voitk.

VABASTATI:

Ametist vabastati omal soovil maaparanduse ja geodeesia kab. noor. ass. k. t. A. Jaanson. Sama kabineti noor. ass.-iks kinnitati E. Gerberson.

L/a-teadusk. patol. anat. kab. van. ass. M. Sikkut vabastati ametist omal soovil.

HSM on lubanud prof. H. B. Rahamäele pidada ameti kõrval professori kohuseid kuni 1. jaan. 1935. Nimetatud tähtpäevast arvates on prof. H. B. Rahamägi esitatud vabastamiseks professori ametist omal palvel.

Vabariigi valitsuse otsusel on füsioloogia inst. noor. ass. drnd. med. J. Sibul vabastatud ametikohuste täitmisest kuni 30. III 35. J. Sibul töötab teaduslikult Lausanne'i ülikoolis end. prof. A. Fleisch'i juures.

KINNITATI:

Loomaarstiteaduskonna haavakliiniku van. ass. k. t. L. Vestmann kinnitati sama kliin. van. ass.-iks.

Metsakasvatuse noor. ass.-iks kinnitati A. Karu.

Prantsuse vabariigi kulul asutava prantsuse keele, kirjanduse ja kultuuri professuuri asjus väljatöötatud määrused on HSM poolt kinnitatud.

HSM on lubanud: 1) prof. F. Laja'l täita oma ameti kõrval Riikliku Seerumi inst. diagnostilise osakonna juhataja kohuseid kuni 1. I 35; 2) prof. L. Rinne'l edasi töötada E. Sooparanduse Seltsi Tooma sookatsejaama katsete juhatajana.

VÄLISMAALE SÕIDAVAD:

HSM loal komandeeritakse eradotsent dr. med. J. Grünthal kaheks kuuks välismaale.

Prof. A. Mathiesen võtab riigi metsatööstuse esindajana osa

Riiete keemiline puhastus ja kiirpressimine

«Memphis»

Suurturg 3.

Puhastakse ja pressitakse ülikondi, mantleid jne. kiirelt ja odavalt.

Ülikonna kohapeal pressimiseks, mida toimetatakse 15 minuti jooksul, vastav ooteruum.

25.—27. okt. s. a. Viinis peetavast rahvusvahelisest metsatööstuse ja metsakaubanduse kongressist.

ÜLIÖPILASORGANISAT-SIOONIDE AASTAPÄEVI.

Korp. Lembelal 12. okt. (sai kümneaastaseks). Korp. Filiae Patriae 27. okt. (14. aastap.). Ü. S. Raimlal 28. okt. (12. aastap.). E. Ü. S. Ühendus 27. okt. (28. aastap.). Korp. Ugala 30. okt. (21. aastap.).

E. Ü. S. PÕHJALA JUUBEL.

Käesoleva aasta novembris möödub 50 a. EÜS Põhjala asutamisest Peterburis. Sel puhul korraldatakse Tartus suuremad pidustused, mis kestavad üldse kolm päeva.

Laupäeval, 17. nov. 1934. a. kell 16.00 — vilistlaste ja tegevliikmete ühine koosolek Seltsi uutes ruumides, Pepleri 4.

Kell 18.00 — pidulik jumalateenistus ülikooli kirikus, kus teenivad ülikooli kogud. õpetaja mag. Taul, õpet. H. Haamer ja vil! piiskop Leisman.

Kell 22.00 — juubelibal „Vane-muies“.

Pühapäeval, 18. nov. 1934. a. kell 11.30 — pidulik aktus „Vane-muies“.

Kell 17.00 — vastuvõtt Seltsis seltsiliikmeile, organisatsioonide esindajatele ja aukülastajatele.

Kell 21.00 — omavaheline koosviibimine säälsamas.

Esmaspäeval, 19. nov. 1934. a. kell 21.00 — teise poolsajandi avaõhtu Seltsis.

Kutsed pidustusist osavõtuks on saadetud ka Riigivanemale, kaitseväge ülemjuhatajale ja vabariigi valitsuse liikmeile. Ka saabuvad pidustusile sõpruslepinglaste Etelä-suomalainen osakunta esindajad.

Juubeliks ilmub „Üliõpilaslehe“ Põhjala erinumber umbes 120 leheküljelisena.

Seltsil on praegu 162 vilistlast ja 112 kaasvõitlejat. Vil! Kogu esimeheks on vil! A. Schipai, seltsi esimeheks ksv! A. Vassil.

Aleksis Kivi mälestusõhtu korraldas EÜS Põhjala laup. 13. X oma sõpruslepinglaste Etelä-suomalainen osakunna suurkirjaniku 100 a. sünnipäeva puhul. Õhtu kavas oli ettekanded Kivi elukroonikast, loomingust jne. Pääle selle võttis seltsi esindus osa ka Kivi-pidustusist Soomes.

EESTI KARSKUSLIIT KORRALDAB KODUSE KASVATUSE EKSAMEID.

Et äratada huvi koduse kasvatuse vastu, korraldab E. Karskusliidu ko-

dukasvatustoimkond edaspidi koduse kasvatuse eksameid. Eksamit võib öiendada kas alam- või ülemastmes ja on võimaldatud eksami öiendamine kõigile, kes selleks toimkonnale soovi avaldanud. Eksamile ettevalmistuseks on vaja läbi töötada koduse kasvatuse öpiringi töökavas ette nähtud materjalid ja ülesanded. Seega on eksamite öiendamine sobiv eeskätt kodukasvatuse öpingest osavõtnuile, kuid see on väga hästi võimalik ka kõigile teistele, kes küsimust iseseisvalt soovivad läbi töötada. Selleks on kavas neile eraldi materjalid kätte näidatud. Kava saab E. Karskusliidult ä 10 senti.

KODUSE KASVATUSE ÖPİRİNGİDE KÄSİRÄÄMÄTÜKÖGÜ.

On asutamisel E. Karskusliidu juures. Kogust laenatakse koduse kasvatuse öpiringidele töökavas ettenähtud raamatuid kuni kuueks kuuks. Tarvitajail tuleb tasuda 1 kroon tarvitamistasu ja saatekulud.

KARSKUSPÜHA RÄÄDIOS — KÖNELEB JÄÄN TÖNİSSON.

Karskuspüha eelöhtul, 3. novembril, pühendab ringhääling kolmveerand tundi karskuspüha ülekandele, mille tuuma moodustab Jaan Tõnissoni kõne „Rahva isetegevus alkoholismivastases võitluses“. Avaõhtul kaunistavad Tartu Naislaulu Seltsi ettekanded helil. J. Tamvergi juhatusel. Avasõnad ütleb Karskusliidu esimees öp. A. Kuum. Ülekanne on öhtul kella 20.45—21.30.

SİNİSELİLLEPÄEVA KARBİKORJANDUSE ÄRUÄNNE.

Siniselillepäeva karbikorjandus, mille E. Karskusliit koos Naiste Karskusliiduga korraldas 29. ja 30. sept. ja osaliselt 6. ja 7. oktoobril, tõi sisse 2057 kr. 8 senti.

Ilmub 13 korda aastas. Tellimishind 3 krooni aastas, 1½ krooni semestris.

Vastutav ja peatoimetaja: Karl Päril. Tegevtoimetaja: Jaan Ots. Toimetuse liikmed: V. Hanson, H. Pello. Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

FIRMA

B. Zimblér

TARTUS, ALEKSANDRI T. 6, TELEF. 8-58

DAAMIDELE HÄRRADELE

soovitame parimaid ja moodsamaid

VALMISRIIDEID

Suuremas valikus soodsate hindadega

PAUL LALL

TARTUS, PROMENADI TÄN. 7
TELEFON 4-79 ● ASUTATUD 1913. A.

Elektrotehnika ja tehnika kaubad ja seaded

„VOLTA“ elektrimasinate, „GOODYEAR“ auto-
kummide ja „PHILIPS“ raadioaparaatide esindus
ja ladu

Korralik riietus on igale inimesele väga
tähtis, seepärast laske oma ülikonnad, mant-
lid, kleidid jne. puhastada ja värvida auru-
värvimise, keemilise ja kiirpressimise töö-
kojas

Hoff Man's Method Rüütli 11 —

mille järele iga kantud riie omab uue ja
viisaka ilme. Kohapeal pressimiseks, mis
toimub 15 minuti jooksul, eri ooteruum.

Töö kiire ja korralik ● Hinnad mõõdukad

E. Güntheri

riidevärvid

on tuntud kui kõige paremad

Rohu ja värvikauplused:

TALLINNAS, Kuninga 8;
TARTUS, Kaubahoov 26;
VILJANDIS, Tartu tän. 9.

Kullasepa- ja graveerimise tööstus

Elmar Kurs

Tartus, Uueturu 16
(vastu kino Scalat)

Valmistan maitserikkalt igasugu-
seid kullasepa- ja graveerimise
töid. Müügil suures valikus eesti
sõlgi. ■ Jällemüüjatele %%.

Tellimiste korralik täitmine.
Töö häa. Hinnad mõõdukad.

Kuld- ja hõbeesemeid

valmistan ja müün kõige soodsamate
hindadega kõige lihtsamaist kuni kõige
paremate juvelieritöödeni

Töö korralik

Ost an kulda ja hõbedat

KULLASEPP

ED. HERBST

TARTUS, UUETURU JA ALEKSANDRI NURGAL

**Ostjatele õpetatakse
maksuta juurelõikust,
nõelumist ja tikandust**

KODUTÖÖ

LEIDA KONDOR

PROMENADI 5

Moeuudised:

SUKAD
KAELASIDEMED
KÜBARAD
KINGITUSARTIKLID

PUU- NING NAHATÖÖD

A/S. Prov. Jul. Lill Tartu

PARFÜÜM
EAU DE COLOGNE

KREEM
PUUDER

KREEM RASVATA

Soovitame kõrgeväärtsuslikke iluravi
vahendeid:

Regina-kreem
rasvata

Regina-puuder

Regina-lõhnaõli
UUDIS!

Regina Eau de Cologne

A/S. PROV. JULIUS LILL

Rüütli tän. 10.

Narva tän. 6.